

SLOVENSKI Jadren

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 16. SEPTEMBRA 1960 ★ POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI ★ LETO IX. — ŠTEV. 38

DELEGACIJO FLRJ NA XV. ZASEDANJU OZN V NEW YORKU

vodi osebno predsednik republike TITO

Našo delegacijo na letošnjem XV. zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov vodi sam predsednik republike Josip Broz-Tito. Pred svojim odhodom — državo je zapustil v torek z

Za pravo plačilo gre

Na posvetovanju predsednikov občinskih ljuskin oavtorov in sekretarjev občinskih komitejev minuti teden je posegel v razpravo tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS Koper Alvert Jakopič-Kajtimir. V svojem izvajanju je poudaril, da je treba po končanih potetnih poticnicah in dopustini oonoviti naše delo in se s podvojeno aktivnostjo lotiti nalog, ki so pred nami v jesensko-zimskem obdobju.

Ena izmed najvažnejših nalog, ki jo je tudi posvetovanje zelo krično poslavilo in ovuravnavalo, je prav goovo nagrajevanje po učinku. Na tem ponurocju smo še odločno premalo storili. Tovariš Kajtimir je podrobno razložil njegove preanosti, ki so prinesle v naše gospodaarsvo vrsto izboljšav. Prav zaslužna novega sistema nagrajevanja po delu je, da smo oskrnali ali vsaj očuvamo omejiti nizanje proizvodnje in fluktuacijo zapostenin, v podjetju so nastali novi odnosi, povecalo se je zanimanje delavcev za probleme proizvodnje in gospodarjenja, utrjuje se delavsko upravljanje, narastel je zasluzek in s tem stimulacija zaposlenih.

To so pozitivne strani nagrajevanja po učinku in povsod, kjer se je to že uveljavilo, gredo stvari na bolje. Negativne strani s tem v zvezi, ali bolje rečeno, ob tem, pa so, da smo še veliko premalo storili za razširitev tega sistema na največjo možno mero. Stanje v našem okraju je pod republiškim povprečjem. Treba bo doseči, da bodo delovni kolektivi podrobno seznanjeni z vsemi prednostmi novega nagrajevanja, da bodo ta sistem osvojili in ga imeli za svojo največjo pridobitev. Povsod morajo za ureditev tega vprašanja zastaviti vse svoje sile predvsem osnovne organizacije in člani ZK, sindikat, organi delavskega upravljanja in uprava vodstva ter končno celotni delovni kolektivi in njihovi posamezni člani.

Tovariš Kajtimir je opozoril, da s tem nkrati razvijamo tudi delovanje demokratizma, utrjuje se našiške očutljence o važnem zadavu v podjetju in odpada samovolja vodilnih ljudi. Raste samozavest posameznikov v delovni množici, tako da delavci vse bolj odločno izpovedujejo svoje mnenje o doloceni zadavi. Treba je to se utrditi in odločno preganjati vse primere, kjer bi kdorkoli hotel zaradi tega, ker se morda ne strinja ali je celo prižadet zaradi mninje takega posameznika, proti njemu izvajati določene represalije in podvojno. Treba je odločno podpreti vse zdrave pobude delavcev v kolektivih, zlasti pa tiste, ki zahtevajo uvedbo nagrajevanja po učinku. Za vse tiste, ki bi se takim pobudam postavljali po robu, bo treba pač najti ustrezne sankcije.

Tudi po komunah je treba pokazati več zaupanja v državljanje in njihove predloge za izboljšanje življenja. Predvsem pa je treba delati na tem, da zagotovimo delovnim ljudem možnost nadaljnega izobraževanja, ker bodo s širšim znanjem veliko več krištisti sebi in skupnosti.

vlakom preko Sežane — je tovariš Tito dal naslednjo izjavo:

»V skladu z dosedanjimi napori vlade FLRJ, da zlasti preko OZN čim več prispeva k ohraniti miru in ublažiti mednarodne napetosti, je bilo sklenjeno, da osebno vodim delegacijo naše države na petnajstem zasedanju Generalne skupščine.

Spričo sedanjega zelo slabega položaja in perečih problemov, ki s tem v zvezi čakajo OZN, kar so kolonialno vprašanje, vprašanje razrožitve in druga, sodimo, da je nujno in zelo važno, da na tem petnajstem zasedanju sodeluje čim več šefov držav.«

Sodim, da bo koristno, da na celu svojih delegacij sodelujejo tudi šefi in predsedniki vlad prijateljskih afriških in azijskih držav, s katerimi smo se izčrpno posvetovali, preden je bilo sklenjeno, da gremo na petnajsto zasedanje OZN. Mislimo, da bo ob tej priložnosti moč izmenjati mnemena ne samo s šefi neangaži-

ranimi držav ampak tudi z drugimi.«

Glede na to menim, da je petnajsto zasedanje Generalne skupščine zelo važno za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov in ohranitev miru. Ne glede na zelo skaljen in težaven mednarodni položaj pričakujem pozitivne rezultate od sestanka v New Yorku.«

POSVETOVANJE PREDSEDNIKOV OBČIN IN SEKRETARJEV OBČINSKIH KOMITEJEV ZK

SAMO ŠE TRI IN POL MESECA

Za izpolnitve letosnjega in s tem petletnega načrta gospodarskega razvoja okraja in občin ostaja komaj dobrega četrt leta — Treba je povečati tempo proizvodnje — Najboljša pot: utrjevanje sistema nagrajevanja po učinku, kar hkrati širi in krepi vlogo delovnih ljudi pri upravljanju gospodarstva in vseg držbenega življenja v komuni

To prvo posvetovanje v drugi polovici letosnjega leta je bilo namenjeno analizi izvajanja družbenih planov občin in ugotavljanju smernic za nadaljnje

Za petdeseto obletnico jugoslovanskega letalstva so minulo nedeljo v Novi Gorici slovensko odkrili spomenik prvemu jugoslovanskemu letalu, Primorcu Edvardu Rusjanu. Spomenik je s primerim nagovorom odkril predsednik Letalske zveze Jugoslavije Nenad Drakulić. Po slovesnosti ob spomeniku so si številni gostje in udeleženci proslave ogledali še spominsko razstavo, popoldne pa je bil v Ajdovščini velik aero miting, ki se ga je prav tako udeležila velika množica ljudi. Tako je Primorska dostopno proslavila petdeset let jugoslovanskega letalstva in prvega njenega pionirja, našega rojaka Edvarda Rusjana, ki je že leto dni po prvem uspelem poletu dal svoje mlado življenje za napredok letalstva

Zapleten položaj v Kongu

Položaj v Kongu je še vedno zelo nejasen. Na XV. zasedanje OZN v New York sta prispevali kar dve vladni delegaci kongoške države: legalni predstavniki Lumumbine vlade in ilegalna delegacija, ki jo je sestavil po naročilu predsednika Kasavubuja minister Ileo. Združena arabska republika je umaknila izpod vplivljstva OZN in iz Konga svoj bataljon padalcev, ker so se zatele sile OZN vmešavati v notra-

nje zadeve Konga. Zasegle so in po volji dajale na razpolago letališča in radijske postaje, podpirojajo Kasavububa v njegovih prizadevanjih, da bi onemočil in strmoglavlil premiera Lumumbo in podobno. Sovjetska zveza je za Jugoslavijo tudi zahtevala sklicanje seje Varnostnega sveta OZN, vendar pa do te seje nikakor ne more priti, ker se ji vsi drugi upirajo, če da je položaj v Kongu še preveč zamotan.

O ČEM GOVORIMO ★ O ČEM GOVORIMO ★ O ČEM GOVORIMO

Stem ne moremo biti zadovoljni!

V koprskem okraju šele 40,8 odstotka zaposlenih nagrajevanih po učinku. — Treba bo več odločnosti v vodstvih podjetij, več pobude od delovnih kolektivov in posameznih delavcev, posebno pa več iniciative in vztrajnega dela v sindikalnih podružnicah in političnih organizacijah po podjetjih in občinah

Občinski sindikalni sveti koprskega okraja so pred kratkim proučili izvajanje priporočil Okrajnega komiteja ZKS Koper o nagrajevanju po učinku v 53 podjetjih. Cepav so marsikje opazili znatne napore, da bi v kar največji meri uveljavili spodbudneje načine nagrajevanja za opravljeni delo, kaže splošna ocena, da je v reševanju tega vprašanja naš okraj nekoliko prepočasen.

Tako niso na primer uvedli nagrajevanja po delovnem uspehu v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni, čeprav si ga delovni kolektiv želi, ker celo dve komisiji nista prizavili predlogov. V Jamski restavraciji v Postojni so sicer izdelali pravilnik, vendar le-ta predvideva nagrajevanje po učinku samo v mesecih med aprilm in oktobrom, v drugih mesecih pa plačevanje po tarifnih postavkah. V podjetju Meso v Piranu pravijo, da nameravajo uvesti nagrajevanje po učinku, medtem ko so trgovska podjetja Jadro Piran, Kološnica Piran in Prerad Portorož mnenja, da imajo prenizek čisti dohodek, ki ga morajo uporabiti za nabavljanje osnovnih sredstev oziroma za odpaljanje investicijskih kreditov ter zato ne morejo uvesti nagrajevanja po učinku.

Na splošno pa kaže, da je uvajanje nagrajevanja po učinku preveč počasno tudi v drugih podjetjih, posebno še, kadar gre za uvedbo spodbudnejsih načinov nagrajevanja vodstvenega in administrativnega kadra. Nekaj več pozornosti so temu vprašanju dali v podjetjih Javor Pivka, Topol Ilirska Bistrica, Delamaris Izola, Oskrba Postojna, LIV Postojna, Zagarsko podjetje Postojna, Jadranka Izola in v nekaterih manjših gospodarskih organizacijah. Zal pa lani sprejetega pravilnika za nagrajevanje po učinku ne izvajajo Mestne trgovine Postojna, ker pravijo, da se je struktura podjetja v zadnjem letu močno spremenila in ne dosegajo predvidenih dohodkov, in

tudi ne trgovska podjetje Javornik Pivka ter gostišča Pri lovcu v Postojni.

Najbolj pereč problem so roki, v katerih obračunavajo osebni dohodek. Medtem ko obračunavajo osebni dohodek po neposrednem učinku mesečno, obračunavajo osebni dohodek po poslovnom uspehu bodisi s premijami ali na drug način, povečani polletno ali celo ob sprejetju zaključnega računa. Tako so v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni, da bi se izognili nezadovoljstvu v kolektivu, ker ne nagrajevajo po učinku, izplačali 1. maja dodatno enomešeno plačo, kar je ekonomsko netemeljeno. Gre namreč za to, da je bil dohodek na enega zaposlenega v letosnjem prvem polletju za 18 % manjši od dohodka v minulem letu. Zanimivo je, da se v zadnjem času močno pojavlja težnja po zvišanju tarifnih postavk predvsem tam, kjer nimajo razčlenih pojmov o mezdnih stališčih in kjer menijo, da je tarifna postavka osnova za vse oblike izračunavanja osebnega dohodka. Takšni pojavlji so predvsem v podjetjih Nanos Prestranek, Jamska restavracija Postojna, Gozdno gospodarstvo Postojna, Slovenska trgovska Koper, Riba Izola in Tovarna mesnih izdelkov Postojna, kjer je delavski svet brez priznavanja postopka povečal ob koncu lanskega leta tarifne postavke za nekatera delovna mesta.

Klub temu počasnemu uvajjanju nagrajevanja po učinku pa imamo naslednje podatke: leta 1959 je bilo 36,5 odstotka delovnih mest, pri katerih je bilo uvedeno nagrajevanje po učinku, junija letos pa 40,8 odstotkov. Cepav ta podatek kaže, da smo pod republiškim povprečjem, (64,6 %), je vendar spodbudno spričo dejstva, da v koprskem okraju še vedno odpravljajo vrsto težav, kot je npr. nepravilna zaposlitev delovne sile, občutna fluktuacija in nezorazmerno zaposlovanje.

Ti drobni podatki občinskih sindikalnih svetov koprskega okraja pa narekujejo, da bi sindikalne organizacije v prihodnje bolj skrbeli za hitrejše uvajanje nagrajevanja po učinku, saj imamo po drugi strani razveseljive podatke o dobro izpolnjenih nalogah plana zlasti tam, kjer so izboljšali organizacijo dela ter uvedli nagrajevanje po učinku.

Zatrjujejo, da bo zimnice dovolj

Pravijo tudi, da bo končno uresničena že dolgo zahtevana in pričakovana novost v trgovini s sadjem in zelenjavo: cene po kakovosti nudene blagovne

Mestne trgovine Postojna so sklepale te dni pogodbe za nakup omenjenih količin zimnice in v kratkem bodo obvezene sindikalne podružnice, kakor tudi posamezni potrošniki, kako bo potekala prodaja. Krompir bo v glavnem iz Brkina in s Postojnskega, jabolka s Štajerskega, cebula pa iz Srbije in Makedonije. Razen omenjenih količin zimnice pa bodo tudi poslovalnice s sadjem in zelenjavo skozi vso jesen in zimo preskrbljene z manjšimi količinami krompirja, jabolka, fižola, zelja, itd., vendar po komercialnih cenah od 20. novembra dalje. Letos bo novost tudi v tem, sicer nekoliko pozno, a končno vendarle, da bodo cene posameznih pridelkov različne glede na kakovost.

Sprehad DO SVETU

BOJKOT VZHODNE NEMCIJE

Zahodnoumeliška vlada je v razpravi o sedanjem položaju v Berlinu zavzela stališče, naj bi njeni državljani bojkotirali Vzhodno Nemčijo in naj bi omemjili uvoz vzhodnoumeliškega blaga ter skušali na pobudo podkancanja Erharda prekiniti poslovne odnose z DR Nemčijo. Zahodnoumeliška vlada tudi želi, naj bi Velika Britanija, ZDA in Francija zaostrike odnose z Vzhodom, vendar pa za sedaj Velika Britanija ne kaže razumevanja za uresničitev take zahteve.

PROVOKACIJA NA DUNAJSKEM VELESEJMU

Te dni je odprt redni letni Dunajski velesejem v zahodnoumeliškem paviljonu so razdeljevali letake z zemljevidom Nemčije iz leta 1937. Kakor je znano, so takratne moje obsegale tudi Sude te na ozemlju CSSR in je širjenje takih letakov revanščina provokacija.

SIMPOZIJ O ŽELEZARSTVU IN LIGNITIH V PORTOROŽU

Veliko zanimanje

Kakor smo že poročali, prirejajo Združenje jugoslovanskih železarjev, Združenje premogovnikov in Metalurški inštitut iz Ljubljane v Portorožu v dneh od 19. do 24. septembra simpozij na temo »Železarstvo in ligniti«. Na sporednu je preko 30 predavanj o potemenu v uporabi lignita v železarstvu in podobne teme. Svoja predavanja je prijavilo 32 železarskih strokovnjakov iz raznih držav, med njimi vodilni nemški,

Vnešnji vrstati

FORT EDWARDS: Major ameriškega letalstva Robert Wright je s poskusnim letalom X-15 dosegel nov svetovni rekord v hitrostnem letenju, saj je dosegel 3300 km na uro.

KÖLN: Inštitut za industrijo v Kölnu je objavil, da je Zahodna Nemčija v izvozu na drugem mestu za največjim svetovnim izvoznikom ZDA. Ze lani je zahodnoumeliški izvoz dosegel predvajno raven in je v skupnem svetovnem izvozu odpadel nanj 9,6 odstotka. Na tretjem mestu je Velika Britanija z 9,1 odstotka.

MOSKVA: Sovjetska zveza je sklenila z vlogo Združene arabske republike sporazum o tehnični pomoči sirske pokrajini, kjer namenljajo graditi 770 kilometrov dolgo železniško progo, tovarno azotnih gnojil z zmogljivostjo 110 tisoč ton amonijevega nitrata letno, tovarno strojnih olj in nekaj manjših industrijskih obratov.

MOSKVA: Sovjetski znanstveniki so v antarktičnem oportušu Vostok izmerili v nočnih urah 24. avgusta doslej najvišjo temperaturo na zemlji, in sicer 88,3 stopinje Celzija pod ničlo.

NEW YORK: V prvih šestih mesecih letosnjega leta je pripovedovalo iz Amerike v Evropo in iz Evrope v Ameriko 1,17 milijona oseb. Od teh je z letali potovalo čez ocean 770 tisoč potnikov, z ladjami pa le nekaj okrog 390 tisoč. Ti podatki kažejo, da se je letalski promet povečal z 15,1 odstotkom, ladijski pa zmanjšal za 3,7 odstotka in je vedno v upadanju.

WASHINGTON: Posojilo v višini 500 tisoč dolarjev je odobrila Mednarodna banka Izraelu za gradnjo pristanišča Ašdok v Sredozemskem morju. Predsednik ZDA Eisenhower pa je te dni podpisal načrt zakona, s katerim bodo posodili južnoameriškim državam 610 milijonov dolarjev za njihov gospodarski in socialni napredok.

PARIJ: Francija pripravlja v bližnji prihodnosti tri atomske poskusne eksplozije na območju Hogar v južni Sahari.

SOFIJA: Sovjetska zveza je dala LR Bolgariji tehnično pomoč za opremo 28 industrijskih podjetij, ki naj bodo zgrajena do leta 1965. Doslej je SZ že omogočila Bolgariji gradnjo 33 velikih industrijskih objektov.

LONDON: Sovjetska zveza je poslala tudi britanski vladni spomenico, v kateri opozarja na nevarnost oboroževanja zahodnoumeliške vojske z rakетami Polaris. Britanska vlada je obljubila, da bo sovjetskemu odpravniku poslov v najkrajšem času odgovorila na spomenico sovjetske vlade.

VARŠAVA: Tudi prvi sekretar Poljske zdržane delavske partije Wladislaw Gomulka je ostro obosil nemško revanšistično politiko in opozoril na hude posledice oživljenega nemškega militarizma. Dotaknil se je zahtev zahodnoumeliških voditeljev po reviziji poljsko-nemških meja in grajal spomenico generalov Bundeswehre, v kateri zahteva nemški vrhovni štab atomsko oborožitev.

GUVERNERJI EGIPTOVSKIH OKROŽIJ

Predsednik Združene arabske republike Naser je imenoval guvernerje okrožij egiptovskega področja ZAR. Guvernerji so ugledne politične osebnosti in funkcionarji Nacionalne unije in bodo v rangu pomočnika ministra ter neposredno odgovorni predsedstvu republike. Po novem zakonu pa bodo imeli v okrožjih, mestih in vasah posvetovalne svete, ki bodo pomagali izvršnim organom lokalne oblasti.

VSAKO LETO STO MILIJONOV NOVOROJENČKOV

Po statističnih podatkih Organizacije združenih narodov se roditi na svetu 100 milijonov otrok, umre pa letno 51 milijonov ljudi. Največji odstotek prirastka odpade na Centralno in Južno Afriko, najmanjši pa na zahodno Evropo in Skandinavijo.

DA PREPREČIMO NEDOGLEDNO ŠKODO V PRIHODNOSTI, MORAMO V IZVAJANJU REGIONALNEGA PLANA ZA RAZVOJ NAŠEGA OBALNEGA PODROČJA

zagotoviti železno disciplino

Potem ko so naš okrajni in obalni občinski ljudski odbori potrdili osnutek regionalnega plana za dolgoročni razvoj slovenske obale, osnutek, katerega avtorji so člani projektantske skupine univ. prof. Eda Mihevc, se je na straneh »Naših razgledov razvne kritične, dolgotrajne polemika, ki je v glavnem brez potrebe strokovne osnove skušala nasprotovati osnovnemu principu tega perspektivnega elaborata.

Pri vsem tem je šlo dejansko za dve povsem nasprotujoči si skrajnosti, zakaj avtorji regionalnega plana za razvoj našega obalnega področja so dejansko v obliki svojega obsežnega projekta strokovno formulirali zgolj želite, stališča in sklepne premogljive razgovorov in skrbnih razprav ljudi, ki živijo in delajo ob slovenski obali, v tem ko so se nasproti tega našega regionalnega plana opirali na nevzdržne argumente bežnih nedeljskih obiskovalcev Slovenskega Primorja, katerega problematika očitno niso znali domesti v tolkišni meri, da bi jim bila razumljiva sleherna, vsaka pa pretečana, v vseh ustreznih lokalnih forumih po nekajkrat prediskutirana in po množičnem vzročju do kraja utemeljena poteka v okviru centralnega regionalnega plana izdelani še podrobnejši urbanistični in zazidalni načrti Kopra, Ankaran, Izole, Portoroža, Pirana in.

Takšnih nenačtno in stihiski postavljenih ovir na poti sistematičnega spremenjanja našega obalnega pasu v tisto, kar si želimo, je bilo že pred izdelavo regionalnega plana precej, nekaj pa se jih je po sili razmer vrinilo tudi še v zadnjem času — predvsem zato, ker niso bili v okviru centralnega regionalnega plana izdelani še podrobnejši urbanistični in zazidalni načrti Kopra, Ankaran, Izole, Portoroža, Pirana in.

Da bi preprečili takšno nadaljnjo škodo in da bi dosegli nujno potrebno disciplino glede doslednega upoštevanja osnov centralnega regionalnega plana, sta OK ZKS in predsedstvo OLO Koper smatrala za potrebno, da sta sklicala na poseben sestavniček najodgovornejše predstavnike političnih forumov in občinskih ljudskih odborov vseh treh naših obalnih občin. Tega sestanka, ki je bil 13. t. m. na sedežu OLO Koper, so se razen navedenih udeležili tudi sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir, predsednik OLO Albin Duje, univ. prof. Eda Mihevci, predsednik okrajnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve dr. S. Polič ter razni okrajni strokovni referenti.

Ko je uvodoma Albert Jakopič pojasnil namen tega sestanka, so on, predsednik Duje in prof. Mihevci ponovili osnovne principje regionalnega plana našega obalnega področja ter podprteli nekatere, ki so prišli v zadnjem času do posebnega pouščaka.

Tudi razprava, ki se je zatem razvila, je pokazala, da vlada po naših obalnih občinah enotno gledanje na vsa vprašanja, ki so v zvezi z načrti

ta plan za nadaljnje urbanistične obdelave posameznih mest — Kopra, Izole, Pirana in drugih krajev — ter sploh vseh predelov našega obalnega pasu vnese še več pestrosti, ugodno izveneno poročilo, da so si vse tri obalne občine v zadnjem času okreple svojo urbanistično-projectantsko službo s strokovnjaki, ki bodo ob upoštevanju potrebnih urbanističnih in arhitektonskih obmorskih tipik poselj hitreje in uspešne reševali vprašanja, katerih zato je vse doslej prav zaradi pomanjkanja takšnega kadra zaviral izdelavo krajevnih urbanističnih in zazidalnih načrtov. Pomanjkanje le-teh pa je seveda povzročalo tudi vso doseganje počasnosti pri izdajanjiju lokacij, zaradi česar so investitorji, ki niso mogli priceti s svojimi gradnjami, močno negovali bodilj na razne načine skodovali bodilj.

Posebno obravnavajo je vsekakor skupina vrsta takšnih vprašanj, ki so skupna za vse tri naše obalne občine. Nekatera izmed njih bomo v našem listu se obravnavali, omenimo pa naj n. pr. vprašanje pogozdovanja našega obalnega pasu. Gre za dvoje vrst pogozdovanja, za parkovno pogozdovanje in za ustvarjanje novih gozdov naših pasov na naši obali. Jasno je, da lahko centralni regionalni načrt (Nadaljevanje na 10. str.)

V. KONGRES SZDL SRBIJE

Pod predsedstvom Jovana Veselinova je plenum Glavnega odbora SZDL Srbiye v ponedeljek sklenil, da bo V. Kongres SZDL republike Srbiye 24. novembra letos. Na kongresu bo vsakih 2500 članov zastopal po en delegat.

Na plenumu so obravnavali delo družbenih organizacij nasploh in ugotovili, da dajejo te vedno večji prispevki k splošnemu razvoju komun in življenu v njih.

TEDENSKA GLOSA

SPREVOVNISKA

8. sept. 1960. Ob 18,40 odhaja »Slavnikov« avtobus iz Valdoltra v Koper.

»Karto, prosim!«

»Kakšna karta pa je to?«
»Povratna Koper — Valdoltra.«

»Dajte mi karto sem!«

»Kje pa ste jo kupili?«
»Na avtobusni postaji v Koper vendar!«

»Kje pa je napisana cena?«
»Tega ne vem, vem pa, da stane 100 dinarjev.«

— Zasliševanje je postal malce nerodno: potniki so se začeli ozirati in se muzati — seveda, glej jo, glej, ženska je hotela goljufati, toda, dobr si to sprevidnik, kaj hitro ujamajo tako tičico —

— Ko sem pripomnila, da bi on, sprevidnik, moral vedeti, kakšne vozovnice prodaja njegovo podjetje za progo Koper — Valdoltra in nazaj, bi bilo bolje, da bi malčala:

»Kar tiho boste, vi —!«
— V Koper. Sprevidnik me je čakal, da sem izstopila:

»Ala, zdaj se pa gremo skupaj zanimat, kje prodajajo takte karte!«

Pri blagajni so seveda vedali, da jih prodajajo prav tam. Vsem, ki se hočajo peljati iz Kopra v Valdoltra in nazaj. Na vozovnici lepo z debelimi črkami piše POVRATNA in štampiljka z datumom in Slavnikovim naslovom je na hrbtni strani.

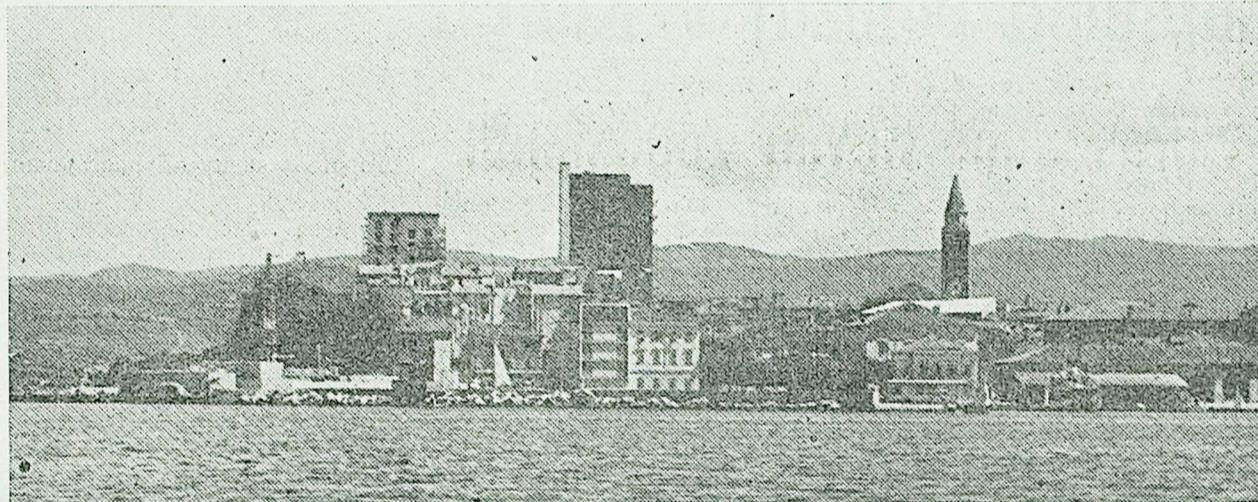
»Torej, to bi lahko vedeli, sprevidnik!«

»Kaj se pa vi sploh vsajete?«

— Torej predlagam, da »Slavnik« čimprej organizira dva tečaja za svoje nove sprevidnike: na enem naj jih nauči novosti, ki jih uvajajo v potniški promet, na drugem vpljivnosti do potnikov. B. P.

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni odgovorni urednik Rastko Bračaški. Izhaja vsak petek. Izdaja CZIP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vracamo. — Tisk in kliješčna tiskarna CZIP — Primorski tisk.

Pogled na novi Koper, ki raste kot sodobno mesto iz ruševin starega naselja, ki ni moglo zadostiti najosnovnejšim potrebam kulturnega človeka. Danes se podoba naše obmorske metropole nenehno menja in s svojo naglo rastjo odriva v pozabo nekdanje čase

Pomanjkanje vode kvari ugled Portoroža

Rižanskega vodovoda. Za izvedbo nekaterih načrtov ni denarja. Na posvetu turističnih delavcev v Piranu so opozorili še na možnost, da se nad Piranom in Portorožem zgradijo večinski rezervoarji, ki bi v mesecih manjši potrošnje vode bili postop-

no napolnjeni, v sezonskih mesecih pa bi zaradi svoje visoke lege in velike kapacitete pomagali premestiti dosedanje pomanjkanje vode. Menimo, da je ta zamisel med najboljšimi in najcenejšimi rešitvami problema sezonskega pomanjkanja vode.

Letošnja glavna turistična sezona je za nami in že lahko pričenjamo z analizo dobrega in pomanjkljivega v preteklih mesecih. Za največjo, natančno katastrofalno pomanjkljivost v Portorožu, ki želi obdržati svoj slovenski mednarodnega letovišča, je treba opozoriti na pomanjkanje vode. Že kmalu v dopoldanskih urah prične v višjih nadstropjih hotelov in v višjih hišah, ki oddajajo sobe turistom, zmanjkovati vode in je potem ni do poznih večernih ur. Vzrok je očiten: zaradi prevelike potrošnje vode ne doteka iz Rižane dovolj vode, da bi bil pritisk v vodovodu toliko močan, da bi dosegel tudi višja nadstropja. Toda tu je vrsta drugih hotelov in depandans, počitniških domov, zasebnih sob in lokalov, in ne nazadnje javnih stranišč, športnih objektov in drugega, ki ostajajo brez vode. Tudi domačini potrebujejo vodo prav tako kot turisti.

Vsa prizadevanja za varčevanje z vodo so brez pravega učinka, saj z vodo pravzaprav nič ne razispira.

Treba je radikalneje rešitev — treba je doseči, da bosta Portorož in Piran imela dovolj vode pri še dvakrat ali trikrat večji potrošnji od današnje najvišje. Na to je treba misliti in ukrepati že sedaj. Saj Rižanski vodovod je predvidel že vrsto ukrepov oz. gradbenih del, ki bodo prizadevali k povečanju dotoka pitne vode v vse kraje, ki se napajajo iz

povprečno 11%, poniekod tudi več. V omenjenih osmih mesecih je bilo dosegeno skupno 408.147 nočitev, kar je 10% več kot lani v istem času. Od teh je nad 305 tisoč nočitev domačih gostov, se pravi 15% več kot lani, in nad 102 tisoč nočitev vseh inozemskih gostov, kar je 4 odstotke manj kot lani v istem obdobju. Tudi po osmeh mesecu je analiza pokazala, da je padel samo dotok avstrijskih turistov, medtem ko se je število inozemskih turistov iz drugih držav počasi doseglo 15 tisoč inozemskih turistov. Število domačih turistov je za 25% večje od lanskega, število inozemskih pa za 2% manjše od lanskega, kar pomeni, da je v rižanski občini med vsemi jugoslovenskimi letoviški kraji najmanjši padec inozemskega turizma nasproti lanskemu (drugod znaš

Anomalije v preskrbi s kmetijskimi pridelki

Trdijo, da poskus s stojnicami kmetijskih zadug in kombinatov vodi v izgubo — Nasprotje med veljavnimi predpisi in potrebami zavira ureditev preskrbe in neposreden poseg kmetovalcev na trg — S skupnim preskrbovalnim podjetjem kmetijskih zadrug in kombinatov še vedno nič — Izola kaže med našimi občinami največ prizadevanja za ureditev trgovin na svojem področju, saj mislijo celo na samopostrežno trgovino s sadjem in zelenjavo

Pred dnevi so Koprčani z veseljem pozdravili pobudo koprskega občinskega ljudskega odbora o odprtju stojnic kmetijskih zadrug Bertoki, Koper in okolica ter Kmetijskega kombinata Koper na mestni tržnici. Te stojnice so doslej dobro založene, vendar je vprašanje, kako vskladiti željo po uspešnejšem posegu kmetijskih zadrug v formiranju cen kmetijskih pridelkov na drobno. Gre namreč za to, da kmetijske zadruge kot neposredni proizvajalci lahko prodajajo samo svoje pridelke, tako na primer zadruge iz obalnega področja nudijo samo papriko, paradižnike, solato in druge vrtnine. Ne smejo pa nastopati kot prodajalke krompirja za široko potrošnjo, ker le-tega ne pridelujejo. In razen tega se je bat, da bodo vse

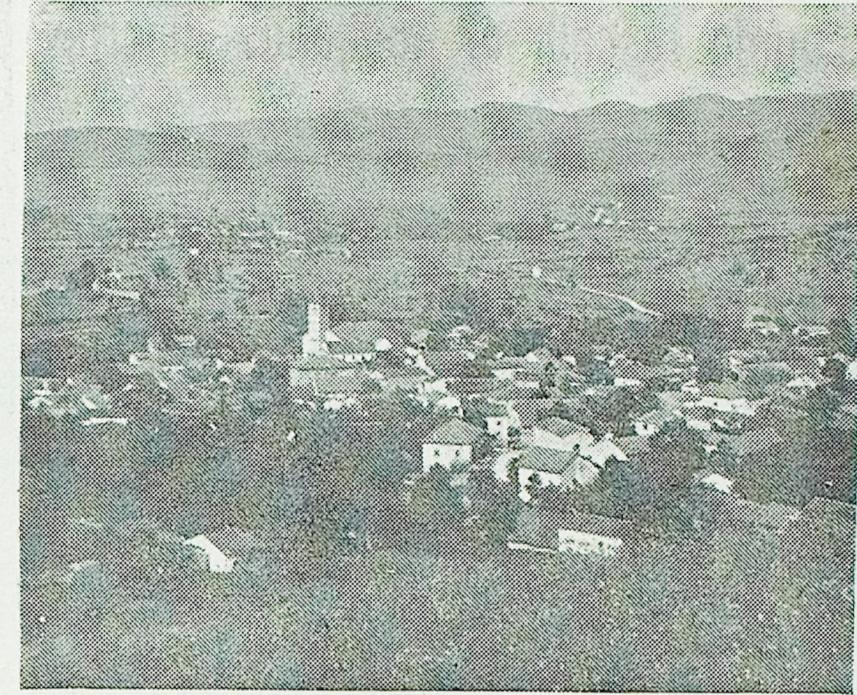
te prodajalne delale z izgubo, ker imajo prevelike režijske stroške.

Lastniki teh stojnic — kmetijske zadruge Bertoki in Koper ter Kmetijski kombinat Koper — oskrbujejo svoje stojnice z majhnimi količinami vsake zase, pa čeprav bi jih bilo možno oskrbovati skupno. Zato morajo vsaka zase skrbeti za prevoz blaga in zgoditi se, da preskrbovalec ene izmed njih vozi s slabo naloženim prevoznim sredstvom mimo sklašča druge zadruge, ne da bi prevzel še tistih nekaj zaboljev za sosedno stojnico.

V nedeljo zjutraj je Kmetijski kombinat Koper naložil na vprežni voz najrazličnejše sadje in zelenjavo. Voznik je pripeljal do Škocjana, naprej do tržnice pa ni mogel, ker cestno prometni predpisi ne dovoljujejo v nedeljo vožnje z živinsko vprego po mestu. Tako je blago obtičalo v Škocjanu pri Kopru in stojnice so bile slabo založene zato, ker Kmetijski kombinat Koper ni mogel dobiti tovornjaka, da bi blago pripeljal na tržnico. Podobno je tudi z drugimi stojnicami. Za nekaj kilogramov sveže zelenjave se tuji Kmetijski zadrugi Koper in okolica ne snača poslati tovorni avtomobil v 5 kilometrov oddaljeni kraj.

Skratka: vprašanje je, kakšna je perspektiva izvajanja sicer dobro zamišljene pobude, ko so naeni strani želje po povečanju izbire kakovosti in cenene zelenjave v konkurenčnih trenjih med posameznimi ponudniki, na

drugi strani pa predpisi, s katerimi se otežkoča hiter in cenjen prevoz blaga na tržišče ter prepoved, da ne smejo prodajalne kmetijskih zadrug prodajati blago, ki ga same ne pridelujejo. Ali z drugimi besedami: mar ne bi kazalo, da bi zadruge in kombinati osnovale skupno preskrbovalno podjetje, kar je bilo zamisljeno še lani? In končno — ali ne bi občinski ljudski odbori vsaj nekaj prispevali k ureditvi sklašča in okusnih prodajal s sadjem in zelenjavo po zamisli Izole o samopostrežni trgovini, ki bo začela s poslovanjem prihodnjem pomlad?

Knezak pri Ilirska Bistrici se razvija v močno kmetijsko središče

PRIZADEVANJA ZA UVEDBO NAGRAJEVANJA PO UČINKU

Velik napredok v Ilirska Bistrici

Zaostajanje pa v strokovnem izobraževanju kadrov — Odločen poseg odbornikov v gostinske razmere, ki ne delajo časti ilirskobistriškemu gostinstvu in turizmu

V soboto, dne 10. t. m. so odborniki zborna proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica razpravljalni o poslovanju in stanju gospodarskih podjetij v občini. Glede izvajanja družbenega plana so ugotovili, da je stanje povoljno in da so skoraj vsa podjetja izpolnila plane, nekatera pa so jih celo prekoračila. Zadovoljivo je tudi dejstvo, da se organi delavskega samoupravljanja iz leta v leto čedalje bolj uveljavljajo in imajo krepko v rokah gospodarjenje

v podjetjih. Seje niso več formalne, kot so bile pred časom, ampak se člani resno spoprimajo in ne dopuščajo samovolje.

V vseh podjetjih redno sklicujejo delavske svete in upravne odbore, saj pride povprečno ena seja na mesec, v nekaterih podjetjih pa celo več. Veliko zasluga imajo organi delavskega samoupravljanja tudi za uvedbo nagrajevanja po enoti proizvoda. Tako je podjetje lesovinskih plošč Lesonit normiralo in uveljavljanje po enoti proizvoda za 82,6 odstotkov delovnih mest in proizvajalci so tem načinom nagrajevanje prejeli za 14 odstotkov večje osebne dohodke. V podjetju furnirja in lesnih izdelkov Topol pa so uveli nagrajevanje po enoti proizvoda za vse zaposlene, razen za upravne delavce in nakupovalce. Tudi tovarna organskih kislina TOK že več kot eno leto nagrajuje po učinku.

Vendar so tu bile postavljene norme nestabilne, zato so namestili normirci, ki proizvodijo v tej smeri zasleduje in na ta način tudi dopolnjuje nagrajevanje. V zadnjem času je nagrajevanje po učinku uvelo tudi grosistično podjetje Iliria. Tudi takuk ta način nagrajevanja spodbudno vpliva na prodajalce, saj so ti v večji meri kot do sedaj zainteresirani da imajo večjo izbiro, da kupca zadovoljivo postrežejo, saj se vse to zrcali v njihovih prejemkih. Odborniki so kritizirali

podjetja, da so v strokovnem izobraževanju kadrov v zadnjih dveh letih premalo naredila kljub možnostim, saj bo samo v letosnjem letu ostalo podjetjem nad 7 milijonov dinarjev prispevka za kadre, industriji pa okrog 4 milijone in pol. Zato je zbor proizvajalcev priporočil podjetjem, da postavijo izobraževalne centre za posamezne stoke, ki naj bi s pomočjo ljudske univerze začeli izobraževati proizvajalce.

Razpravljalci so tudi o gostinstvu in ugotovili, da je vrsta posameznosti, ki jih ne bi bilo treba, če bi se za strežbo odgovorno osebje bolj zavedala svojih nalog. V nekaterih gostiščih, predvsem pa v »Zmagic«, gostje čestokrat zapuščajo lokal, ker niso postreženi kot je treba. Za izboljšanje takega stanja je zbor sklenil, da je treba odgovorne ljudi opozoriti na posamezne stroške in od njih zahtevati odstranitev nepotrebnih napak.

Razpis

Po 37. členu zakona o javnih uslužencih (Ur. list FLRJ 53/57) Razpisna komisija pri Narodni banki FLRJ, Centrali za LRS v Ljubljani

razpisuje

v podružnici Narodne banke Koper naslednja prosta delovna mesta:

1. 5 finančnih inšpektorjev z visoko, višjo ali srednjo strokovno izobrazbo s predpisano prakso in izpitom
  2. 1 administrativno moč s prakso v administrativnih poslikh in strojepisu
  3. 1 uslužbenca za trezorsko službo s popolno srednjo šolo
  4. 1 uslužbenca za hranično službo s srednjo strokovno izobrazbo
  5. 1 likvidatorja s srednjo strokovno izobrazbo
  6. 2 uslužbenca za obdelavo materiala s srednjo strokovno izobrazbo
  7. 1 uslužbenca za devizne posle z višjo strokovno izobrazbo
  8. 1 uslužbenca za kontrolo menjalnic s srednjo strokovno izobrazbo
  9. 1 uslužbenca za devizno likvidacijo s srednjo strokovno izobrazbo
  10. 1 uslužbenca za devizno blagajno s srednjo strokovno izobrazbo
  11. 1 analitika z visoko strokovno izobrazbo
- Prošnje z navedbo osebnih podatkov, podatkov o strokovnih kvalifikacijah in opisom dosedanjih zaposlitev vložite v roku 15 dni po objavi tega razpisa neposredno podružnici Narodne banke Koper.

NAŠ TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Ugodne perspektive za izpolnitev plana

Tudi v sedmem letnem mesecu, to je v juliju, je bil gospodarski načrt v proizvodnji presezen skupno za 15 namesto predvidenih 14 %. Tako letos z meseca v prvi vrsti v industrijski proizvodnji dosega mo uspehe, ki prekašajo letni načrt in so že doslej porok, da bomo letosni gospodarski načrt ne le dosegli temveč presegli, čeprav je ta precej višji kot lani. Da bo tako, nam dajejo jamstvo nekateri predpogoj za razvoj in porast proizvodnje in ki se v prihodnjih mesecih ne morejo bistveno spremeniti. Gre tu za zadošno založenost industrije s surovinami, dalje za preskrbo z energijo, zagotovitev trga in druge.

Značilno je, da je bil uspeh v proizvodnji v juliju dosežen kljub temu, da predstavlja ta mesec dodustov, ko ponekod zapro tovarne zaradi čiščenja in popravil in da je v tem mesecu že prišel do izraza ukrep v restrikciji bančnih kreditov. Mnogi so v začetku napovedali, da bo vse to vplivalo na raven proizvodnje in da bo ta občutno padla. To pa se

ni zgodilo in tudi v avgustu po vseh dosedanjih znakih ni bilo opaziti padanja v proizvodnji, čeprav so mnoga podjetja že začutila pomanjkanje po obratnih sredstvih. Vendar je treba priznati, da so naporji, ki so jih glede tega vložili medbančni odbori, ljudski odbori in sama podjetja, v mnogem rodili uspehe in preprečili vsaj za sedaj, da bi prišlo zaradi restrikcije kreditov do motenj v industriji. Njihovi posledici tam, kjer je potreba bila največja, so bili vsekakor dobr in premišljeni in so tako preprečili n. pr. v železarski industriji kakršnekoli motnje.

Ni dvoma, da bodo šli naporji vseh, ki morajo skrbeti za razvoj proizvodnje, še nadalje za tem, da bi se ta razvijala normalno in da njen porast ne bi bil v ničemer oviran. Pri tem ostane kot temeljno načelo, da osnovnih načel kreditiranja ni moči žrtvorati morebitnim potrebam in zahtevam posameznih podjetij, ki so začela iz teh ali onih razlogov v težave. Kot so pokazale analize in pregledi kreditov pri posameznih gospodarskih organizacijah, so

vzroki težav v prvi vrsti pri njih, čeprav mnogih, kot je medsebojno kreditiranje, ne morejo več same odstraniti. Veriga tega kreditiranja je namreč tako povezana in prepletena, da ji ni moči najti začetka ali konca, kjer bi jo lahko začeli razvozljavati.

Iz sedanjega stanja moramo vsekakor potegniti važen zaključek, od katerega zavisi v mnogem nadaljnji razvoj proizvodnje. Gospodarskim organizacijam bo potrebno namreč v prihodnje omogočiti večja vlaganja v obratna sredstva kot doslej in zagotoviti v ta namen več lastnih sredstev ustvarjenih s proizvodnjo oz. drugimi dejavnostmi. Len na ta način se bodo okrepili skladni podjetji. Ti bodo morali biti zlasti za tisti del naše industrije, ki ima izrošena osnovna sredstva, dovoljni za njihove potrebe po rednem obratovanju in za postopno rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje. Sicer sedanje tempa naraščanja proizvodnje pri vse naporih dolgo ne bo moči več vzdržati.

-dt-

Napoved vremena

za čas od 16.-23. septembra 1960

Visoki zračni pritisk je te dni vplival na stabilizacijo vremena v Zahodni in Srednji Evropi, le v južnih predelih Apensinskega ter Balkanskega polotoka je bilo nekaj deževnih dni. Vse pa kaže, da lahko pričakujemo lepo jesen in bo temperatura zraka tudi v prihodnjih dneh okrog 20 stopinj Celzija. V jutranjih urah bo sicer oblačno, veter bo zahodni in severozahodni, v planinskih predelih pa bodo v popoldanskih urah krajevno padavine.

Iz ognja rešenih 67 milijonov dinarjev

Izvršni odbor Okrajne gasilske zveze je minulo soboto razpravljal o delu osnovnih gasilskih organizacij koprskega okraja in je med drugim dal priznanje operativnim članom prostovoljnih gasilskih društev, ki so v letošnjem prvem polletju opravili 248 praktičnih vaj, med njimi devet nočnih. Člani izvršnega odbora so obravnavali tudi poročilo operativne službe prostovoljnih gasilcev. Ti so do julija sodelovali pri gašenju 51 požarov in obvarovali približno 67 milijonov dinarjev vrednosti privatnih ter družbenih objektov pred uničenjem.

Nato so razpravljali o potrebi vključevanja novih članov, zlasti tehničnih strokovnjakov v gasilske organizacije in da bi bilo nujno potrebno nudititi več denarnih sredstev občinskim ter Okraj-

Zavarujmo človeka na cesti

To je razstava, ki jo bo prihodnji teden preredil v mali gledališki dvorani v Kopru Okrajni koordinacijski odbor za varnost prometa. Na razstavi bo prikazano izredno povečanje cestnega prometa v koprskem okraju v zadnjih petih letih, nadalje žalostne posledice prometnih nesugod in tudi prizadevanja organizacij javne varnosti, da bi zboljšali varnost prometa.

Obiskovalci razstave si bodo lahko ogledali številne slike, grafike in risbe ter se seznanili s podatki o številu in vzrokih prometnih nesreč.

Kaj pravijo drugi ...

DOLENJSKI LIST

NAŠI BRIGADIRJI NA STAJERSKEM
V ponedeljek, 5. septembra, je odšlo 25 mladincov v mladinski iz našega okraja na gradnjo ceste pri Lenartu v okraju Maribor. Delali bodo v brigadi, sestavljeno iz vseh okrajev Slovenije. Na delovni akciji bodo ostali mesec dni.

ZA BOLJŠE DELO ORGANIZACIJ ZVEZE BORCEV

Mnogo stvari je, ki so večkrat življenskega pomena za bivše borce. Tukaj gre predvsem za reševanje materialnih vprašanj bivših borcev, za uveljavljanje njihovih pravic na podlagi zakonitih določil. Sem sodijo priznavalnine, upokojitve po 80. členu Zakona o pokojniškem zavarovanju, priznanje dvojnih let, itd. Razen tega je še vrsta nalog, ki bi jih morale organizacije Zvezde borcev uspešnejše reševati. Med njimi naj navedemo le poglavitev: zbiranje podatkov za odlikovanja, ugotavljanje prvih partijskih družin, šolanje otrok padlih borcev, šolanje in zaposlitev borcev, zbiranje zgodovinskega gradiva, spomeniško varstvo ter naloge, ki spadajo v področje dela sekcijskih bivših internirancev, ki tudi niso še povsem zaživele. Za izboljšanje dela so v Celju sklenili, da naj bi bili pri vsakem občinskem odboru Zvezde borcev stalno zaposleni po en tehnični tajnik, pri Okrajnem odboru Zvezde borcev pa trije sposobni uslužbenci.

GLAS GORENJSKE

JESENISKI TABORNIKI V ANKARANU IN KOPRU
Tudi letos so jeseniški taborniki postavili svoje platne hišice, pod katerimi je v treh izmenah preživelok 200 tabornikov. Postavljenih imajo okrog 40 šotorov, in sicer v Ankaranu in Kopru.

Primorske NOVICE

KAJ JE S SAMOPOSTREŽNO TRGOVINO V AJDOVSCINI?
Ajdovski potrošniki čutijo vsak dan bolj potrebo po samopostrežni trgovini. O zadevi je že razpravljal Svet za blagovni promet občinskega ljudskega odbora in priporočil trgovskemu podjetju »Hubelj«, naj bi uredilo trgovino s samopostrežbo. Vendar ni nikjer videti, da bi kaj delali v tej smeri. Kje se je zataknili? In kako dolgo bomo še čakali?

ni gasilski zvezi za krepitev požarno-varnostne preventivne službe. O dosedanjem delu prostovoljnih gasilcev, ki delajo pod okriljem Okrajne gasilske zveze, kakor tudi o njihovih nalogah v prihodnje pa bo širša javnost seznanjena ob letošnjem Tednu požarne varnosti, ki bo trajal od 24. septembra do 2. oktobra v vseh občinskih središčih in v Kopru bodo ob tej priložnosti razne prireditev s sodelovanjem vseh družbenih organizacij in večjih podjetij.

Prisrčno slovo

Kot smo že poročali, je bil imenovan za novega upravnika koprskega Zdravstvenega doma dr. Sergij Ceplak, ki je prevzel dolžnosti dosednjega upravnika dr. Dušana Dobrile. Ker sta dr. Dušan Dobrila in tajnik Zdravstvenega doma Franc Žetko, ki istočasno zapušča zavod, več let požrtvovalno vodila poslovanje te ustanove, so jima poklicni prijatelji skupno z osebjem predeli preteklo soboto v ankaranskem hotelu »Turist« prisrčen poslovni večer.

Novi kmetijski stroji

Kmetijska zadruga 4. junij v Ilirske Bistrici je za potrebe kmetijstva naročila več strojev iz uvoza, ki jih bo uporabljala za obdelovanje svojih posestev, kar tudi v kooperaciji. V teh dneh pričakujejo, da bodo prejeli najbolj potreben stroj Lilo kombajn s traktorjem, ki jim bo v pomoč še letos pri zaključnih kmetijskih delih. Za ta dva stroja bo zadruga plačala okrog 4 milijone dinarjev, razlika vrednosti pa bo regresirana.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

16. sept. 1960 ob 20. uri »Dnevnik Ane Frank« v Mirnu,
17. sept. 1960 ob 20. uri »Dnevnik Ane Frank« v Desklah
18. sept. 1960 ob 16. uri »Silni bič« v Medani
19. sept. 1960 ob 15. uri »Silni bič« v Tolminu
ob 20. uri »Dnevnik Ane Frank« v Tolminu
20. sept. 1960 ob 20. uri »Dnevnik Ane Frank« v Kobaridu
21. sept. 1960 ob 15. uri »Silni bič« v Idriji — ob 20. uri »Dnevnik Ane Frank« v Idriji

POPRAVEK

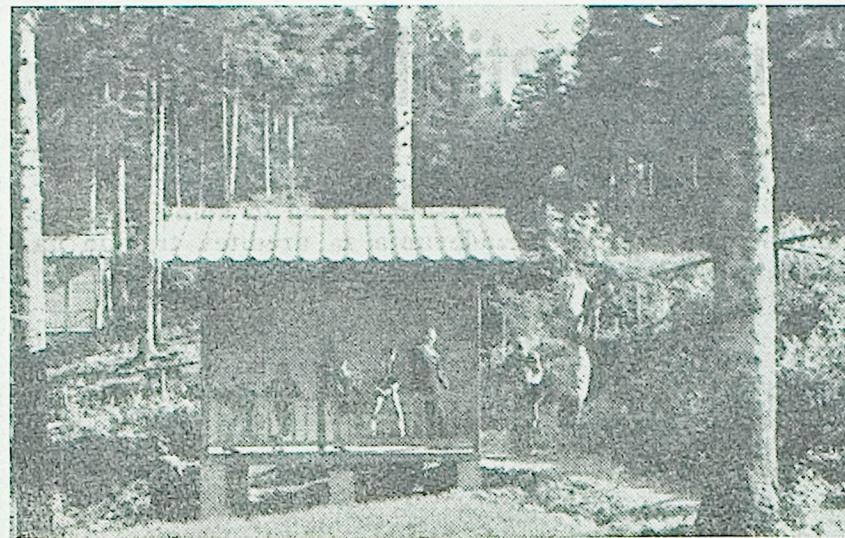
V 32. številku našega lista se je vtihotapilo v sestavu komenski KZ ime tovarnika Kofola kot upravnika zadruge, medtem ko v resnicni opravljai to funkcijo tovarniš Ivan PANGOS, kar s tem popravljamo.

Ceprav v piranski občini letošnja turistična sezona še ni končana, so že začeli s pripravami za sezono 1961. Tako je predsednik ObLO tov. Davorin Ferligoj sklical včeraj posvet vseh prostojnih organov, da bi se dokončno domenili glede doslednega izvajanja predpisov o javnem redu in miru, da bi zunanjost Pirana in drugih letovišč v tej občini končno bila takšna, kot je to treba v civiliziranem letovišču.

Na posvetu je bila dana vrsta dobrih sugestij in predlogov. Domenjeno je bilo, da bo glavno skrb in odgovornost za izvajanje odloka o javnem redu in čistoči imel Svet za notranje zadeve preko oddelka za notranje zadeve in organov LM. Uvedli bodo tudi spet službo mestnih redarjev. Dosedanje nezainteresiranost prebivalstva za vzdrževanje čistoče bodo poskusili preko zime do prihodnje sezone odpraviti s tem,

Poučen izlet

Prihodnji petek bodo člani sindikata upravnih organov občine Ilirska Bistrica odšli na dva in pol dnevnih izlet, ki ga prireja sindikalna podružnica. Ogledali si bodo Velenje, Maribor, Ptuj, Kumrovec in končno Zagrebški velesejem. V Mariboru in Ptuju si bodo ogledali nekatera industrijska podjetja, kmetijska posestva in nekaj kulturnih znamenitosti v teh krajih.

Prijetno počitniško naselje pri Pivki Jam na Postojnskem je v kratkem času postalno znano daleč naokoli. Obiskujejo pa ga tudi številni tujci in ostajajo kar po nekaj dñi. Na sliki: del naselja, o katerem smo že poročali

SPREHAJALČEVI ZAPISKI

Basen o nemarni veverici

Stara basen pripoveduje o nemarni veverici, ki je od dneva na dan olašala popravilo svojega gnezda. Veter ji je bil namreč napravil v strehi majhno luknjo, da je skoznjo deževalo. Veverici mokrota sicer ni prijala, a namesto da bi luknjo zamašila, se je leno pomaknila v še suhi kot in si dejala:

»Danes je pa res ne bom mašila. Naj počaka do jutri!«

Pa tudi ko je napočil jutri, nemarna veverica gnezda ni popravila. Jutri je ostal vsak dan znova jutri, luknja pa je čedalje bolj rastla. Ko nazadje v gnezdu že ni bilo več suhega prostora, se je veverica v stiski pokrila z repom in modro ugotovila:

»Zdaj se pa res ne sblača več gnezda popravljati. Zgradila si bom novo.«

Potem se je nekega dne veter spremeni v vihar, in ko se je veverica hotela na noč vrniti s potenjanju domov, gnezda sploh ni več bilo. Popraskala se je za ušesom, malo premišljevala in načelo modro dejala:

»Eh, vrag po anezdu, saj tak in tako ni bilo nič vredno.«

Potem je zapustila tisti kraj in šla iskat prenočišča k dobrim sedem.

Te basni sem se spomnil, ko me je te dni po dolgem času pot spet prinelpala na »most« med Koprom in Semedelo. Orasil sem, da je morje od zime do jeseni tako razarizlo zunanjio obcestno škarpo, da se je pričela nevarno rušiti.

Ne vem sicer, katera »veverica« bi bila dolžna mašiti luknje v razmajani škarpi, vem pa prav zagotovo, da jih ne maši in da tudi ni več daleč čas, ko bo mirne duše lahko rekla:

»Zdaj se pa res ne sblača več škarpe popravljati. Napravila bom novo.«

Toda nove ne bo napravila, ker pač nima denarja, zato se bo ob kakem večjem viharju škarpa sesula v morje. Kako bo potem, pa bomo šele videli. Verjetno pa nič kaj prijetno — ne za tiste, ki cesto uporabljo, in še manj za tiste, ki so dolžni zanjo skrbeti.

R. R.

PISMO UREDNIŠTVU

Do kdaj se tako?

Zal to ni edini zanemarjeni spomenik padlih v NOB na našem področju, zato bomo tudi v naprej podobne primere javno pokazali. Ponekod pade del odgovornosti tudi neposredno na pro-

Spomenik padlim borcem NOB v Rodiku pri Kozini

svetne delavce, ki bi lahko skladno z učnim programom usmerili delo otrok na vzdrževanje in urejanje spomenikov in okolice.

Za lepšo podobo piranske obale in mesta

da bodo v okviru turističnih društev, osnovnih organizacij SZDL in preko šol imeli vrsto primernih predavanj, odgovorni organi pa bodo dosledno nastopali proti vsakemu krsnemu predpisom in ga strogo kaznivali. Na ta način upajo, da bodo do prihodnje sezone ljudje že vajeni držati čistočo in red. Posebno strogo bodo nastopili proti gradoenim podjetjem in drugim, ki ob raznih gradbenih delih ne skrovijo za zadostno varnost in snago okrog gradbišč, oziroma ki po koncanih delih ne poskrbijo, da so takoj odstranjeni vsi sledovi gradnje. Uprava komunalnih dejavnosti bo v bodoče moralu dati več poudarka svoji službi snage, ki jo je zdaj večkrat zanemarjala na račun raznih gradbenih del. Sanitarna inšpekcijska bo preko zime pregledala tudi kleti in skriva dvorišča, ki so v nekaterih stavbah prava skladnišča smeti in druge navlake. Gradbeni inšpekto bo skrbel, da bodo v redu izvajana tudi razna zunanja dela, da ne bo n. pr. kot doslej več primerov, da so bile položene nove električne instalacije, pa še danes niso niti ometane, kaj šele prebeljene. V vseh gradbenih delih bo strogo veljalo načelo, da kdo gradi ali razkoplje, je dolžan spraviti objekt tako po končanem delu v prvotno stanje. Svet za notranje zadeve bo v najkrajšem času izdelal podrobni predlog pravilnika o izvajaju službe nadzorstva nad javno čistočo. Ker

akcija ne bo izvajana kampanjsko, temveč trajno, je upati, da se bo prebivalstvo piranske občine do prihodnje sezone res že močno privabilo potrebnemu vzdrževanju čistoče in reda v svojih letoviških krajinah.

Jule

Znano je, da je največ prometnih nesreč zaradi nepredvidnosti, prehitre vožnje in drugih krsitve cestno-prometnih predpisov. To trditve ponovno potrjujejo podatki zadnjih dñi.

Cesta med Postojno in Planino je znana po višinskem padcu in ostrih, morskih negreglednih ovinkih. Kadars je na njej le nekoliko rose ali je deževno, takrat je dolžnost voznikov, da so na vso moč oprezni.

Zal pa so te le redokdaj. Ze v ponedeljek, 5. septembra, so bile med peto in deseto uro kar štiri prometne nezgode. Valerij Lazar iz Kopra je skušal zmanjšati neprimerno hitrost svojega avtomobila na spolzki cesti s hitrim zaviranjem in — trčil v obcestni smernik, nato pa se z avtomobilom prevrnil v 13-metrsko globel. K sreči je bilo le 200 tisoč dinarjev škode na avtomobilu, voznik pa je postal brez poškodb.

Kmalu za tem je Dunajčan Heinz Rotschegg zaradi prehitre vožnje na cestnih zavojih nad Planino zdrnil s cestnišča in poškodoval svoje vozilo za najmanj 180 tisoč dinarjev. Nato je voznik avtobusa Bahorski trčil v nek osebni avtomobil, ki je stal na nepreglednem ovinku in dobro uro kasneje sta se v neposredni bližini teh prometnih nezgod zatezela z osebnim avtomobilom Milan Pristavec ter Vlado Mencinger, ker sta na nepreglednih ovinkih vozila prehitro.

Nepredvidno so vozili tudi voznik tovornjaka s prikolico Alojz Bajc, ki

IZ NAŠIH KRAJEV

Politična šola

V četrtek, dne 8. t. m. so se na seji sekretarjev osnovnih organizacij ZKS v Ilirske Bistrici dokončno dogovorili o večerni politični šoli, ki naj bi se začela 5. oktobra in bo trajala do maja prihodnjega leta. Ker je bilo prijavljence mnogo več, kot pa bo zmogljivost šole, so jih za letošnje leto sprejeli le 45, ostali pa bodo morali počakati do prihodnjega leta.

Zanimanje za Smrje

Pretekli teden si je več kmetijskih in gozdarskih strokovnjakov iz Linz v Avstriji ogledalo kooperacijske sadovnjake v vasi Smrje, ki jih je letošnjo pomlad začela urejevati kmetijska zadruga 4. junij v Ilirske Bistrici. Razen strokovnih vprašanj, ki so jih postavljali predstavnikom zadruge, so se zanimali tudi za način in vrsto kooperacije.

Razumevanje potreb

V bližini vasi Kutežovo so sprostočasno zgradili stavbo, v kateri ima svoj sedež osnovna šola, kamor hodijo otroci iz okoliških vasi. Ko so stavbo gradili, pa niso vanjo napeljali vodovoda. Že več let je pomanjkanje vode v tej šoli bila resna težava, ki jo bodo odstranili mogoče že letos; vgradili bodo v stavbo vodovod. Po predračunu bi značili stroški materiala okrog 800 tisoč dinarjev. Z delovno silo za izkop jarov pa bi se ti stroški še povečali. Ker je v občinskem predračunu v ta namen predvidenih le okrog 400 tisoč dinarjev, so všeči obljubili, da bodo vse izkope in še nekatera druga dela opravili s prostovoljnim delom.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA

IZ ŠOLSKO PROBLEMATIKE NA SEŽANSKEM

Vsa mesta učiteljev niso zasedena

Se vedno nadure, kombiniran ali celodnevni pouk — Prevoz otrok v popolne osnovne šole
— Prepotreben otroški vrtec v Sežani — Stanovanja za učiteljstvo

Ni lahko strniti v nekaj stavkov številnih problemov, ki so povezani z delom in življenjem 24 osnovnih šol, ene nižje glasbene šole, vajenske šole in štirih vrtec na Sežanskem. Preveč statistično bi bilo govoriti o tolikih šolah, saj živi vsaka taka ustanova svoje življenje, ki je često povezano z mnogimi problemi, večji in manjšimi. Zato tokrat samo nekaj težav okrog začetka novega šolskega leta.

Bo letos v sežanski občini dovolj učiteljev? Zal stanje kljub zadovoljemu odzivu na razpisana mesta ni zadovoljivo. Tudi z učiteljska sta prišli dve mladi moći, vendar najmanj deset mest se ni zasedenih. Pomanjkanje učnih moči bodo najbolj utrili na šolah v Stanjelu, Komnu, Pliskovici, Dutovljah, Tomaju, Storjah, Stomažu, Povirju in Senožečah. Ponekod bodo težave premestili z nadurami, drugod s kombiniranim ali celodnevnim poukom, čeprav nobena teh kombinacija ni idealna.

Glavni razlog za tak porast potreb po novih učiteljih je iskati v povečanem številu razredov (v Sežani n. pr. je brez paralelek le osmi razred, vsi ostali se delijo na dva ali celo tri oddelke), kar je posledica relativno hitre stanovanjske izgradnje v centrih. Ponekod na podeželju pa število učencev celo pada.

Popolne osemletne šole s predmetnim poukom so trenutno le v Sežani, Dutovljah, Komnu in Stanjelu, na tej poti pa je tudi že divača šola, ki ima letos 7 razredov. Brez predmetnega pouka in z maloštivimi učenci v višjih razredih so osemletne šole na Misličah, v Senožečah, na Vrabčah in pri Stovražu. Pet razredov ima šola v Tomaju, vse ostale pa imajo od dva do štiri razrede. Ko učenci teži zadnjih šol dokončujejo 2., 4. ali 5. razred, hodiči ali se vozijo v popolne osemletne

šole. Kljub pomanjkanju sredstev je ObLO Sežana doslej uspešno organizirati prevoz otrok iz Gornje Branice v Stanjel, iz Brezovice in Gorjanskega ter bližnjih vasi v Komen in iz Avbera, Graden, Kazelj, Storij, Lokve, Gorenj, Povir in Mežu v Sežano.

Kljub tem pomanjkljivostim pa je moč ugotoviti, da je stanje šolsvoda danes mnogo boljše, kakor pred leti. K temu sta zlasti prispevala šolska reforma in novozgrajena šolska objekta v Sežani in Divači ter izročitev bivšega Mladinskega doma v Dutovljah v šolske namene.

Kako bo z nadaljnjam razvojem šolstva na Sežanskem? Po vsej verjetnosti bo moral že nov občinski petletni plan predvideti povečanje šolskih kapacitet v Divači, Sežani in Komnu. Ze letos bosta urejeni v Stanjelu dve novi učilnici, prihodnje leta pa še ena v Vremskem Britofu.

Ker smo že pri materialnih problemih, omenimo še popravilo šol v osnovni šoli v Lokvi in Svetem, manjša popravila in razna dela opravljanja v nekaterih drugih šolah.

Da je zasedba težjih mest slabša, je pripisati tudi predpisu o razpisu delovnih mest, po katerem se lahko prosvetni delavci prijavijo na ugodnejša mesta. In še to: novinci običajno nastopijo službo na takih šolah, kjer nimajo nobene pedagoške opore in celo tam, kjer morajo takoj po soljanju prevzeti odgovornost upravitelja šole. V posameznih primerih pa otežkotajo delo na solah celo učitelji z daljšim delovnem stažem ter se branijo upraviteljskih poslov. K temu pa še kak posameznik, ki hoče uveljaviti svojo voljo na račun kolegialnosti ali še težjih posledic.

O nižji glasbeni šoli v Sežani ni v tem okviru povedati kaj posebnega. Glede problemov vajenske šole pa le toliko, da naraščaj vajencev očitno pada. Posebno manjka podmladek za

lesno stroko, medtem ko je najmočnejša skupina vajencev, ki se bo učila svoje stroke v Telekomunikacijah.

Med vrteci je v najtežjem položaju sežanski — tako gleda števila vzgojiteljev kot zaradi prostorov. Gradnja otroškega vrteca v Sežani je postala že neizogibna zahteva.

V preteklem šolskem letu je bilo mnogo storjenega tudi za izboljšanje življenjskih razmer prosvetnih delavcev. Letos je dobilo in ima zagotovljenih nova stanovanja 21 učiteljev, nadaljnji deset stanovanj, ki se manjkojo, pa bo tudi na razpolago v doglednem času. Občinski ljudski odbor Sežana si prizadeva, da bi bilo v upraševanje čimprej reseno, saj vemo, da bodo prosvetni delavci lahko opravljali svoje poslanstvo z vso vnenom samo v lastnih ugodnih življenjskih pogojih. — er

Povsed se je že začelo zares! V sežanski šoli imajo učenci kar dobre po-
goje v primeri z drugimi, n. pr. s Koprom

UGODNE POSLEDICE VZORNE SKRBI V HRPELJAH

USTALJEN PROSVETNI KADER

Vse kaže, da imajo v tem šolskem letu najmanj težav s prosvetnim kadrom na področju hrpeljske občine. Podatek je tem bolj presenetljiv, ker je prav takoj večji del šolskih poslopij v dokaj slabem stanju in tudi ostali delovni pogoji za učitelje niso najbolj ugodni. Če upoštevamo, da je v občini Hrpelje 17 osnovnih šol — 2 popolni in 15 nepopolnih — in sta ostali nezasedeni samo dve učni mesti, zares lahko govorimo o dobrini kadrovski politiki tamkajšnjega sveta za šolstvo.

Odgovor za takoj stanje je iskati predvsem v štipendiranju domače mladine, kajti s tem so dosegli najvažnejše — ustaljen

kader. V minulem šolskem letu sta se na primer javila na razpis za zaposlitve izven občine samo dva učitelja, medtem ko so si s petimi novinci-štipendisti letos zelo pomagali, vrsta novih pa se šola. Hvale vredno je tudi dejstvo, da pri delitvi štipendij upoštevajo predvsem socialno šibke kandidate.

Pozitiven odraz na ustaljenost kadra ima nedvomno tudi stalna skrb občine za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev učiteljev — seveda v mejah njenih zmogljivosti. Tako so lani rešili stanovanjski problem za učitelje v Pregarju, kjer so dogradili dvostanovanjsko stavbo, sedaj razmišljajo, kako bi rešili podoben primer v Hrpeljah in Podgradu. Tudi glede učilnic so v Hrpeljah, kjer sta se prejšnjim desetim pridružila dva nova oddelka, zelo na tesnem. Letos so si pomagali s klubskim prostorom PD, eno učilnico pa so morali urediti celo v Prešnici, ki je nekakšna podružnica hrpeljske osemletke. Seveda je to le začasna rešitev, kajti sedanje sta-

nje naravnost vpije po gradnji nove šole.

Na občini menijo, da bodo ta problem rešili že v doglednem času, bodrilna pa je tudi pripravljenost domačih podjetij, ki so že obljudila nekaj sredstev za popravilo nekaterih šol in nakup šolske opreme za 1. razred hrpeljske šole.

Filme revije

SODOBNA POTA, štev. 5

Iz vsebine:

VINKO TRINKAUS: O problematiki tiska na Slovenskem; AVGUST VINTIN: Stanje ljudskih knjižnic in njihov perspektivni razvoj; MILOS MIKELN: Deset predstav in ena; BOJAN SAMARIN: Društvo brez zaledja; MARIJAN BELINA: Letošnje izdaje dramske knjižnice; JANEZ KARLIN: Lep uspeh naših pevcev v Zahodni Nemčiji; DUŠAN TOMŠE: Otroška gledališča po svetu; VITKO MUSEK: Cannes 1960; T. S.: Beseda o filmskih klubih na Poljskem; SAVO MARIC: Tečaj.

ŠE OKROG NAŠIH ŠOLSKIH PROBLEMOM

Načrtna ideoološko-politična vzgoja

Začelo se je novo šolsko leto. Sole so preurejene, domovi spet polni, starci tovarisi si pripovedujejo počitniške pustolovščine. Dajško življenje se je pričelo...

Tako v začetku se morajo sezati mlađinski komiteji, partitska organizacija, društvene organizacije, itd. Pripraviti morajo v svojih šolah načrt dela za vse leto. Izkušnje bodo jemali iz prejšnjih let, jih dopolnili z novimi oblikami dela, tako da bo organizacija uspešno delovala.

Novi zakon Sveta za šolstvo LRS o opravljanju zaključnih izpitov na srednjih šolah, ki je stopil v veljavno že z lanskim šolskim letom, nam je odkril pomanjkljivosti v ideoološko-politični vzgoji dijakov. Niti ne toliko v ideoološkem pogledu, kot v politični razgledanosti. Teme maturitetskih šolskih nalog so bile z vseh področij družbeno-političnega, gospodarskega in kulturnega življenja naše socialistične skupnosti v povezanosti s celotnim dogajanjem v svetu. Po pregledu nalog je bilo razvidno, da so dijaki v največji meri izbirali teme z gospodarsko-političnimi naslovi. Vzrok temu je tudi v tem, da so se spremenili le zaključni izpit, medtem ko je učni načrt ostal isti in ni pripravljal dijakov na zaključni izpit. Dijaki so bili seznanjeni o vsebini teme že iz Zakona o opravljanju zaključnih izpitov, tako da so se pripravljali več časa na naslov, kateri naj bi obravnaval gospodarska in politična vprašanja. Nekateri so se veselili teh nalog, medtem ko jih je bilo precej v strahu pred »politiko«. Pričelo se je tekanje od enega do drugega z vprašanjem: »Povej mi kaj o politiki, o gospo-

darstvu in podobnih rečeh!« Bili so zelo žalostni primeri, ki dijak, ki je z uspehom dovršil osmi razred gimnazije, ne ve, da je svet razdeljen na Vzhod in Zahod, da Jugoslavija ne plava med obema blokoma, ampak trdnost stoji na svojih načelih. Ne ve ničesar o naši gospodarski politiki, o delevskem samoupravljanju.

Kako more tak dijak sploh z uspehom zaključiti razred?! Kakšno škodo nam lahko napravi! Nekako se izmaže in gre naprej študirat ter študij konča brez določenega pogleda na svojo okolico. Tava nekje v »zlati sredini«. Kakšno težko, nepopravljivo škodo nam napravi, če pride v prosvetno službo!

Tu naj posežejo vse organizacije na šolah s svojimi programi. Napraviti je potrebno načrt ideoološkega in političnega dela, kajti nenačrtno delo nam ne bo rodilo sadov. Osnovne organizacije ZK in mlađinski komiteji naj se pri tem obračajo za pomoč na občinske forume, ki jim bodo radi pomagali. Druga ranljiva točka je udejstvovanje učiteljev in profesorjev pri ideološko-politični vzgoji dijakov. Tudi tukaj so potrebne korenite spremembe. Večina učiteljev in profesorjev obravnavata svoj predmet suhoporno, brez povezave s sedanjostjo. Politični forumi bi morali organizirati več seminarjev za prosvetne delavce in zagotoviti zanje dobre predavatelje z vseh področij družbenega življenja.

Naš cilj je, da imamo strokovnjake, ki ne bodo poznali le svojega področja, ampak bodo imeli splošno razgledanost in pravilno ideoološko-politično vzgojo.

-c-

Med filmi, ki jih je odkupil naše podjetje Vesna-film, je tudi italijanski film, ki je dobil lani na festivalu v Benetkah Zlatega leva — **VELIKA VOJNA**. Na slike vidimo igralca Alberta Sordija in Vittoria Gassmann, ki igraju glavni moški vlogi — Rimljana Giovannija in Lombardija Oresta. Film je tragikomedija o vojni, ki je brezglavna in pošastna in ki prehaja s svojo podivljajočnostjo v slehernega človeka. Film odlikuje tudi odličen scenarij in impresivna režija Maria Monicellija

Kino

KOPER, 16. do 18. septembra: EVROPA V NOCI — italijanski barvni film; 19. do 20. septembra: italijanski film NEZVESTE; 21. do 22. septembra: danski film IGRA MLA-DOSTI.

PORTOROŽ, 16. septembra: ameriški barvni film Walta Disneya PERRI; 17. septembra: angleški barvni film SEMENJ ZELJA; 18. septembra: ameriški barvni film MASČEVAC IZ DALLASA; 19. septembra: japonski film VRATA PEKLA; 20. septembra: francoski film VISOKI TU-JEC.

IZOLA, 16. septembra: jugoslovanski dokumentarni film VELIKO STOLETJE; 17. in 18. septembra: italijanski film NEZVESTE; 19. in 20. septembra: danski film IGRA MLA-DOSTI; 21. in 22. septembra: ameriški barvni film VISOKI TU-JEC.

SEŽANA, 16. septembra: ameriški film KOVINSKA ZVEZDA; 17. in 18. septembra: ameriški film OB-RACUN PRI O. K. KORALA; 20. in 21. septembra: ruski film IVAN GROZNI (I. del); 22. septembra: španski film DOBRODOŠEL, MR. MARSHALL.

POSTOJNA, 16. do 18. septembra: francoski barvni film PARIZANKA; 20. do 21. septembra: jugoslovanski film VRATA OSTAREDOV.

Film, ki sodi med najboljše dosežke mojstra plesno-glasbenih filmov Gene Kellyja, je **POJMO V DEZJU**. V glavnih vlogah nastopata Gene Kelly in Debbie Reynolds (na slike), poleg njiju pa še razni odlični plesni ansamblji. Film je razgiban, poln plesnih nastopov, pesmi in vede ter prikupne pripovedi

BERITE IN ŠIRITE

SLOVENSKI JADRAN

★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★ NOVO NA KNJIŽNI POLICI ★

Tujina ga je streznila

(Odlomek iz povesti DOMAČIJA, ki jo je Dolenjska založba v Novem mestu izdala v počititev pisateljeve 70-letnice)

Lenart se je pripeljal z zadnjim večernim vlakom, ko je bila že trda noč. Ni stopil v krčmo, da si ugasí zejo, neki občutek tesnobe ga je bil naravnost domov. Kovček je bil obenjak na palico čez ramo in z naglimi koraki spel v hrib.

Deževje zadnjih dni je bilo že poprabo sneg, bellj se je le še na vrhuncih. Nebo je bilo skoraj jasno, med redkimi oblaki so trepetale v zvezde. Zmrzvalo je, Škrpalo pod nogami. Noč je bila temna, težko je bilo razločiti pot in tenje dreves.

Lenart je željno vdihaval vonj domače zemlje, z očmi je pozdravljal znano pokrajino. Iz spomina je spoznal vsako podrobnost, ki jo je še v tem razločil — tu drevo, tam skalo, tu brv, tam ovinek... Prijetno topljuje postal pri srcu. Nasmejni se je misli, da je hotel ob odhodu pretrgati vez z domom in preteklostjo.

To se mu ni posrečilo niti tedaj, ko mu je tujina še kazala prijazen obraz. Četudi je sprva verjet, da se več ne vrne, so mu tolminske grape vedno boj pogosto in z rahlo bolečino v srcu stopale pred duševne oči. Zeljno je požiral domače novice, ki mu jih je posiljala Micka. S čim dalje večjo skrbijo je mislil na dom. Ali oči in mati zmagujeta delo? To vprašanje si je zastavil, ko mu je sreča prvič obrnila hrbot. Poražala se mu je želja, da bi se vrnil.

Ko je izgubil stalno delo, je bilo tudi konec samoprevare. Saj je bil z prvega početka le tujec, med tujci, a se je tega šele tedaj živo zavedel. Prihranjeni denar mu je nevarno kopnjal. Kaj bo, ko mu ga popolnoma zmanjka? Skrb za bodočnost ga je bridko tresačila. Da, saj je tudi doma pomanjkanje, to je vedel, a ima vsaj strehno nad glavo. Ce bi se ne bal octovtega posmeha, bi se bili že vrnil.

Njegovo pismo mu je prišlo kot odrešenje, hkrati ga je zaprepastilo. Dom je v nevarnosti? Ce mu tako piše oče, ki je običajno rad skrival svoje težave, je znamenje, da je že skrajna sila. Zakaj mu Micka tega nikoli ni omnila? Bolelo ga je, da oče prav vanji polaga poslednje upre. Ostalo mu je še nekaj denarja, a ne toliko, da bi mu mogel pomagati. Vendar ni odlašal, pobral je svoje reči in se odpeljal.

Zdaj je zopet doma! Kovček je prekladal z ramena na ramo, si oddihoval in si brisal potno čelo. Vso poča je obhajala misel, kako bo, ko bo stopil pred očeta. Kaj mu poreče?

Pri Illovčarju je že gorela luč. Skoz okna so prihajali glasovi pevecv. Ni vstopil, ker mu ni bilo do vsljivin, vprasujoci pogledov in besed. Pri prvem studencu si je ugasil zejo. Ob srednjem klancu v nobeni hiši

niso več svetili. Temna in tiha so stala poslopja in sadovnjaki.

Kadarkoli se je ponoči vračal domov, je že od daleč zagledal sive steñe domače hiše ob grapi. Zdaj pa je zama napenjal oči. V bregu se je odražalo le nekaj temnega kot črno prestiralo.

Ko je došpel do korita, je čutil, kako se mu drobno tresejo noge. Pustil je kovček na tla, si z roko segel na oči, potegnil z dlano preko čela. Pogorišča, ki je ležalo pred njim, ni bilo mogoče izbrisati. In ne tesnobnega občutka v srcu. Kje sta oči in mati? Z obupnim pogledom se je oziral okrog.

F R R A N C E B E V K

Sedel je na rob korita in klub mrazu ga je sprejetavala vročina. Ze se je hotel dvigniti in potrakti pri katerem izmed sosedov, ko so na kamenju zapeli koraki. Bil je neki fant z gorenjega klanca.

»Glej ga« se je zavzel, ko mu je bliže pogledal v obraz. »Ti si, Lenart?«

»Jaz, kakor vidiš. Kje sta oči in mati?«

»V Katrini bajti. Ali nisi vedel, da ste pogoreli?«

»Kdo bi mi povedal? Pravkar sem priseli.«

Lenart je tiho, skoraj po prstih, kakor da se boji koga preplašiti, stopal proti bajti. Okna so bila temna, vrata so bila zaklenjena. Lenart je pritisnil obraz na šipe in pogledal v izbo. Pred sveto podobo v kotu je brela lučka, tako drobna in medla, da je njen trepetav plamenček kmaj za silo osvetil tesne stene. Nekdo je ležal na postelji.

Lenart je potkal na šipo.

»Kdo je?«

Spoznał je materin glas, ki pa je bil slaboten, kakor bi prihajal iz bolnih prsi.

»Jaz sem, mati. Odprite!«

»O, ti moj bog!« je mati zastokala in se poskusila dvigniti. »Lenart, sliši! Pod pragom je ključ... pod pragom... Jaz ne morem...«

Cez dve minutni je Lenart že stal v izbi. Droben plamenček je sijal na mater, ki je s trudnim nasmehom gledala sina. Stopil je k nji in jo prial za obe roki, ki sta bili vročični.

»Ali ste bolni?«

»Ni mi dobro,« mu je odgovorila, a ustnice so ji krčevali zatrepetale. Nrajši bi ga bila privila nase in se razokala. »Da si me le našel?« Kako si vedel, kje sem?«

»Vprašal sem.«

»Ali si videl, kako nas je zadealo?«

Niso več svetili. Temna in tiha so stala poslopja in sadovnjaki.

Videl, jo je Lenart pomirjajoče trepljal po rokah. »Bomo že tudi to prenesli. Le vi ozdravite.«

»Saj bom. Da si le prišel! Tako sem se čutila zapuščeno.«

»Ali ste sami doma?«

»Sama. Prizgi luč, da se bova videl. Sama. Katra je odšla po svojih poteh. Morda se vsak trenutek vrne.«

Reza je bila čudno zmehčana, nič več podobno samu sebi. Da so ji zarpli moža, jo je težje zadelo kot potr. Tisti večer je predolgo čepela v snegu in se prehladila. Pa saj bi bila tudi tako zbolela, preveč si je gnala k srcu. Začela jo je tresti vročica, morala je leči. Hkrati je bila dusevno takoj strta, da bi bila najrajsi umrla.

Lenart je prigral petrolejko in jo postavil na mizo.

»Kje pa je oče?« je vprašal.

»Ali res še ne ves?« se je mati zavudila. »Zaprli so ga.«

Fant je padal iz začudenja v začudenje. Mati mu je v pretrganih sedah povedala, kaj se je zgodilo. Pravijo, da je začgal zaradi zavarovalnice. Ona ničesar več ne razume.

Lenart je kot omotičen hodil po izbi.

»Oče kaj takega ni storil,« je spregovoril iz misli. »Predobro ga pozman.«

»Kajne, da res ne,« je mati hlastno zgrabila za besedo, kakor da je vse dni mučil rahel dvom. »Tudi jaz mislim, da ne. Ljudje so si izmisli, ser so hudo.«

»V mesto pojdem in mu poščem kakega dobrega zagovornika... Le v miru ležite, mati! Ali naj vam kaj skuham?«

»Moj bog, jaz bi moral tebi streči.«

»Le pustite! Saj ničesar ne potrebujem.«

Lenart je sedel na rob postelje. Milo se mu je storilo pri srcu, ko je gledal mater tako nebogljeno. Nekaj ni mogel najti čustvenega odnosa do nje. Tedaj pa je zadrhleto v njem kot napeta struna.

»Ali ostaneš zdaj pri nas?«

»Da.«

»Za vedno?«

»Za vedno. Oče mi je pisal.«

»Vem.«

»Pričakoval je moje pomoči,« je rekel Lenart s sramovanjem. »Pa sem se vrnil skoraj prazen.«

»Saj ni za to. Zdaj je že vseeno, da le očeta izpuštijo.«

Reza je gledala sina, kakor da ji je nekaj težkega na jeziku, a se ne upa izreči. Zalka! Morda bi ne bila zamolčala, ker jo je preveč težilo, a je prav tedaj zaropatalo v vizi. Vstopila je Katra, za njo pa je buhnih cel val mraza.

»O, Lenart!« je se začudila in fantala roko, nato je povedala v eni sajpi: »Nocoi so kar na lepem odgnali Kajzarja. So mu že prišli na sled, da je on podtalnil ogenj. Saj to sem vedno trdila...«

Mati in sin sta se spogledala.

Ta kratki ali ta dolgi?

(Odlomek iz II. dela ČUDEŽNE POMLADI, ki je izšel pod naslovom ŽITA ZORIJO in prinaša zapise osvobodilnega boja v stiškem in kočevskem okrožju 1942-43. Izdal Zavod »Borec« v Ljubljani z ilustracijami Janeza Močnika in v opremi Uroša Vagaje)

Bogata jesen z vsemi svojimi duhovnimi in snovnimi čari je prišla prav tudi ogledniškim patruljam, ki so vsak dan navsegda odhajale iz taborišča v najbolj ogrožene smeri, proti Trebnjemu in Št. Rupertu, pa tudi proti Mirni in Sv. Križu, da ugotove morebitne sovražnikove premike in druge njegove namere.

Patrulja bi ne bila prava patrulja, če ne bi med potjo »žicarja«. Nekateri so bili pri tem kočljivem poslu pravi mojstri in so znali nevsljivo, vedro in šegavo ganiti tudi najtrša srca. Za tiste, ki so radi včasih nagnili čutarico z žganjem ali »ta kratkim« ali pa vinom ali »ta dolgim«, kot so strokovnjaki zakamulirali eno ali drugo žlahtno kapljico, je bil kajpak največji uspeh, če so utegnili priti domov s patroljirana s polno čutarico. Navadno je ostal takšen uspeh v najstrožji tajnosti in je zmagoviti »žicar« s posebnimi znamenji obvestil le svoje »kompanjone« o dragoceni vsebinski čutarice. Druščina je potem že našla priložnost, da je posrkala slivovko ali cviček in so z golj nihovе svetle oči ali pa posebno nagnjenje k petju, izpričani tisti dan, izdajali njihovo skrivnost.

Skrivnosti ni bilo, kadar je bil bataljonski dežurni vodni polit-delegat Uroš (Franjo Vetrik) ali Karfijola, kot se je sam imenoval po svojem bolnem palcu — karfiji — na desnih nogi, vodja patrulje pa Vasja (Ocvirk).

Stoji Karfijola v vsem veličastju bataljonskega dežurnega, opasan z jermenji in jermenki, pištolj in bombo za pasom in z vzhodenim nasmeškom pričakuje Vasjo, ki počasi in neprizadeto leže po poti v taborišču. Ko si oba bataljonska klukca stojita iz oči v oči, Vasja strumno odbrenka molitvico rapporta, še bolj strumno pozdravi s pestjo na prsi, obrne se in hoče odkarakati. Tedaj Uroš strokovnjaško potrka s kazalcem po Vasjini čutarici in dé v najnežnejšem mariborskem dialekstu: »Kaj pa to, ta kratki ali ta dolgi?«

Vasja pa: »Pokorno javljam, tvariš bataljonski dežurni, danes je dolgi!«

»Zdi se mi, da je moja dolžnost, da stvar preverim,« igra dalje Karfijola.

»Razumem,« odvrne Vasja in udari s škarpetami, ki so bile nekoč gojzerji, in uslužno odvije zamašek čutarice in jo da poduhati vsemogočnemu dežurnemu. Uroš ovhava vabečo odprtino, viha nos, sumljivo majec z glavo in nazadnje ugotovi:

»Imam vti, tovariš vodja patrulje, da je ta kratki, potem pa nagnje čutarico in pošteno potegne. Nato seveda kroži čutarica okrog prisotnih, ki se široko režijo in vedno vnovič uživajo ob prizoru, in je v hipu prazna.«

V GORIŠKEM OKRAJU V ZNAMENJU BEVKOVEGA JUBILEJA

Na Goriškem so izdelali že pred meseci obsežen načrt prireditve in kulturnih manifestacij ob proslavi 70-letnice priljubljenega pisatelja in političnega delavca Frančeta Bevka. Začetek slavnosti bo krstna predstava dramatizirane Bevkove nove povesti »Krvida«, ki jo pripravlja Goriško gledališče. Uprizoritev pripravljata gosta režiser Hinko Košak in scenograf Vladimir Rijavec iz Ljubljane in bo 17. septembra. Naslednji dan bodo odprli razstavo, ki jo je pripravila študijska knjižnica v Novi Gorici pod naslovom »Zivljenje in delo Frančeta Bevka«. Se pred otvoritvijo razstave bo izšel prvi del Bevkove bibliografije, ki jo je uredil knjižničar Marijan Breclj in založila Lipa v Kopru. Bevkov jubilej bo proslavilo tudi tolminski gledališče s »Partijo Šaha« in goriško lutkovno gledališče z »Lenuhom Poležuhom«. Posebne akademije pripravljajo še po vseh na Goriškem in Tolminskem. Proslave Bevkovega jubileja bodo trajale ves teden.

Življenje v taborišču

(Odlomek iz knjige PREŽIVELA SEM TABORIŠČE SMRTI. Zavod »Borec« jo je izdal v opremi Vladimira Lakoviča)

vora, imele smo le skrajno umazane koce. Tudi zglavnikov ni bilo, namesto njih smo si zvile pod glavo obleko. Ker so nam ob prihodu v taborišče vse vzeli, nismo imeli niti najpotrebnnejšega pribora, ne šivanke ne sušanka, seveda tudi ne mila ne žepnega robca, pa tudi ne jedilnega pribora. S težavo smo si le priborile vsaka svoj politrski lonček in žlico. To dvoje smo potem vedno nosile s seboj, privezano okoli pasu. Jedle smo vedno zvite v dve gubi, sedeč vsaka na svojem ležišču; vzravnati se nismo mogle.

Hrana je bila taka, da človek ni mogel ne živeti ne umreti. Zjutraj smo navadno dobile »melko« (moko), t. j. v na pol vrelo vodo so natresli sojine moke in vse se je lepilo na usta, ker je bilo premaleku kuhano. Dan za dan so nam dajali kot drugi obrok »brukew«, sladko kolero, zrezano na kose in podmeteno s sojino moko. Samo kadar je brukwe zmanjkalo, smo dobile rjavkasto vodo, po kateri je plavalо nekakšno šibje, česar pa nobena ni mogla jesti. V jed se mogle jedeti brom, da bi ne dobile perila. Vsake jed so solili le s solitrom, navadno preveč, da smo bile vselej žeje. Jedi seveda niso morale stati od trde teme, t. j. nekako od širih zlitaj pozimi, poleti pa tudi od druge ali tretje ure, vse dole, dokler niso vzlošči sonce in dolker nismo odšle na delo, t. j. ob sedmih pozimi in ob šestih poleti. Na apelu smo morale stati tudi zvečer, ko smo se vrnilo z dela. Delale smo po 12 ur dnevno. Spat smo le en bolniški bol.

Bolniški bloki, ki so bili oddelek zase, so se imenovali revir in se niso morale stati od trde teme, t. j. nekako od širih zlitaj pozimi, poleti pa tudi od druge ali tretje ure, vse dole, dokler niso vzlošči sonce in dolker nismo odšle na delo, t. j. ob sedmih pozimi in ob šestih poleti. Na apelu smo morale stati tudi zvečer, ko smo se vrnilo z dela. Delale smo po 12 ur dnevno. Spat smo le en bolniški bol.

NA OBISKU PRI MLADINCIH V KOČAH IN SLAVINI PRI PRESTRANKU

Premagane samote na Postojnskem

Ozka cesta, ki se pri Prestranku odcepi v vasi Kočah in Slavini, služi skoraj izključno lokalnemu prometu. Le redkokdaj zaide nanjo kak teuje.

Toda prvi vtis samotnosti in dolgočasa je le navidezen. V Kočah in Slavini prebivajo marljivi kmetovalci, ki od jutra do poznega včerja obdelejajo okoliško zemljo. Odkar se je tukaj utrdilo zadružno gospodarstvo, je ta tekma še bolj očitna. In vendar bi nemara tudi vas preseneil vtis, da v teh vaseh ni mladine, kajti razen veselje otočadi in starejših ljudi zlepne ne boste srečali mlajšega človeka.

Tudi v Kočah in Slavini je postal neizbežen pojav, da mladina obrača zemlji hrbet. Blížnji lesni obrat podjetja »Javor« v Prestranku, kurja farma v Neverkah ter postojnska podjetja in zelenički odtegnejo kmetovalcem večino odraslih otrok. Vendar samo delno, kajti mladina še vedno stanuje v vseh in se po končnem delu v podjetjih vrača na svoje domove. Vsak vaščan vam bo lahko povedal, da se v jesenskih in zimskih mesecih začne pravo življenoščo, zvečer. V Kočah je tako že od 1957. leta, ko se je vaški aktivni mladini zagrizel v delo in v svojem klubu združil vse mlade ljudi, voljne dela bodisi na kulturnoprosvetnem področju, politični aktivnosti, delu s pionirji in podobno, v Slavini pa so napovedovali boj zaostalosti in samoti nekoliko pozneje. Toda uspehi, ki so jih dosegli v razmeroma kratkem času, presenečajo vse.

DOGODEK, KI JIM JE VLIL POGUM

Ustavimo se najprej v Kočah. Naključje mi je pomagalo, da sem našel obe osrednji osebi v mladinskem domu. Predsednik aktivna Franc Blaže in član odbora Jože Kernel sta namreč pričakovala ekipo Radia Koper, ki je za ta dan najavila svoj obisk. Se kakšno uro, pa se bodo zbrali v lepo okrašeni mladinski sobi tudi članji znanega mladinskega kvinteta iz Koč.

Na vprašanje, kdo je bil pobudnik za ustavitev kluba in kako so začeli z delom, je odgovoril Jože takole: — Najprej smo začeli preganjati samoto z družabnim življencem v klubu. To je združilo vso mladino v vrsto drugih akcij, vključno politično delo. Naša aktivnost pa je dobila poseben polet po javnem mladinskem nastopu na Radu Koper, kjer nam je prvo mesto vilo dobrino mero poguma in vere v lastne moči.

— Kaj imate za svoj največji uspeh v minulem in tem letu? vprašam.

— Menim, da je to ustavitev 25-članskega pionirskega aktivita, ki se ob naši organizaciji lepo razvija. Med drugim smo ustavile tudi kvinteto, ki ga v zravo vodi pevogradec Andrej Čelešnik. S kvalitetnim programom smo nastopali na raznih proslavah in mali zbor pevcev je postal znan že daleč naokrog, je odgovoril predsednik aktivna Franc Blaže.

In bodoče delo? Pravijo, da dramatike in podobnih dejavnosti ne bodo razvijali v večji meri. Večina članov aktivna je nameče vključena v KUD Prestrank in nočjo cepiti sil. Pač pa bodo med drugim posvetili letos vso skrb kmetijskim in političnim predavanjem ter bodo zaprosili za sodelovanje LU v Postojni. In težave? Največ skrbki imajo zaradi pomanjkanja prostora, nejevoljni pa so tudi zaradi pičle pomoči, ki so je deležni od Občinskega komiteja LM v Postojni.

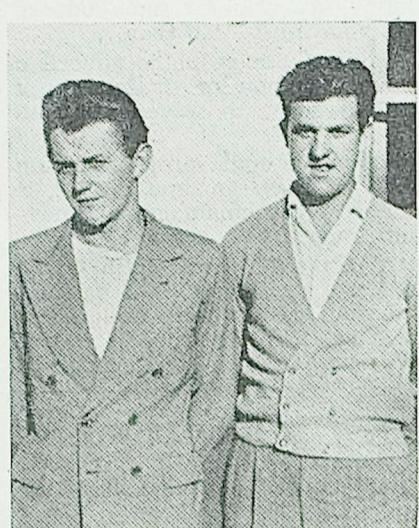
TEKMOVANJE, KI BI BILO LAHKO KORISTNO, ČE...

Vse kaže, da je vaški aktiv mladine v Slavini svoje tekmeče v Kočah že dohitel, čeprav so začeli z delom šele marca letos. Dotlej je vladalo v vasi mrtvilo. Bolje povedano — v vasi se je marsikaj spremenilo po vrtniti domačega študenta Tomaža Tušarja, ki je hkrati predsednik vaškega aktivita.

— Marc smo začeli z dramatskim krožkom. Z veseligo »Jezični dr. Patheline smo najprej uspešno nastopili doma, kasneje pa želi obilo uspeha se v Pivki, Zagorju, Košani in Prestranku, je ponosno povedala tajica aktivna Ivanka Vadnalova. Tudi ni pozabilo pristaviti, da je kulise izdelal predsednik Tomaž sam. Zal podjetnega predsednika nismo našli, zato pa je Ivanka ob pomoči zadostne Tušarjeve mame tolmačila daljnje uspehe vaške mladine: — Pestro sodelovanje z drugimi organizacijami, predvsem z gasilskim društvo, je terjalo od nas čimbor or-

ganizirano delo. To, da bomo dobili v gasilskem poslopu, ki bo kmalu dograjen, klubske prostore, je naše delo še pospešilo. Dobro organizirana mladinska veselica nam je vrgla 97 tisoč dinarjev čistega dobička, tako da bomo primaknili še izkupiček za les vaške skupnosti in si v kratek čas kupili televizijski sprejemnik. Vsekakor pa moram pojaviti naš kvintet, ki je pod vodstvom odličnega pevovodje Toneta Penka koristno dopolnjeval vse naše dosedanje priredbe.

Ivanačka tudi ni pozabilo omeniti izleta v Opatijo, ki ga je mladinski ak-

Franc Blaže in Jože Kernel

tiv priredil pred nedavnim z namenom, da bi mladino čimbor združil v pripravah za bodoče delo. Tako so dokončno opravili tudi s posamezniki, ki so poskušali vsiliti mladini našeču času nesprejemljive ideje.

Priprave na novo sezono so v polnem razmahu. Krajski počitniški premor bo najprej prekinil dramatski krožek, katerega člani že snujejo načrt za novo odrsko delo. 25-članski slavinski aktiv mladine se veseli tudi povratka svojih fantov, ki služijo sedaj vojaški rok. Pravijo, da bo ta osvežitev občutno okreplila njihove načrte za prihodnost.

SLOVENSKI JADRAN
v vsako primorsko hišo

* * *

V naše pomenke s predstavniki vaških mladinskih aktivov Slavine in Koč je se večkrat nehote vpletalo vprašanje sodelovanja obeh organizacij. Neposredna bližina naselij nudi odlično priložnost za skupno delo mladine Slavine in Koč. Nedvomno bi v vzajemnem delom in združenimi močmi dosegli še lepše rezultate.

Da, če bi uspelo premagati mladini lokalistične težnje, porušiti stare pregrade, ki še vedno stojijo med mladino obeh vasi, bi se mladim odprelo povsem nove perspektive. Premagati samoto, žal še ne pomeni odpraviti nasprotja, ki so se rodila kdo ve kdaj in v nam tuhaj okoliščinah, kot je rekel vaški očak našemu reporterju. Sicer pa prepustimo sedaj besedo mladim, ki bodo verjetno znali premagati tudi to oviro.

BORO BOROVIC

Z OBISKA V KRAJIH IN PRI LJUDEH, KJER NOVI ČAS MENJA STOLETNO STANJE

S starim Fiatom po Vremščici

Grudin Fiat, gotovo najstarejši in najbolj staroden, kar jih je v Šenčurju, je pri Kinu zavil na desno in zdrel proti Senožečem. Njegov zunanjščina videz je dajal kak malo upanja, da se bomo takole sede znašli čez štrideset minut na Vremščici, to je na edinem občinskem tisočaku. Toda Rado, ki je sedel za volanom, je neprizadeto pripomnil, da je motor vse kaj drugega kot karoserija. Prvo potrdilo na to trditve je dobil že pri vzponu nad Storjami. No, morda bo pa le šlo.

Brek bo smo bili na Senožečem, je postal Jernej sila zgovoren. Bili smo tam, koder že mesece in mesece, nemara že leta, nenehno razpreda misli in sruje načrte, ki so se letosno po mlad začeli polagoma uresničevati. Danes ga je skrbelo, kako poteka gradnja ceste na Vremščico, ob povratku pa je nameraval zaviti še v Potocu in Dolenju vas, kjer je na ekonomiji že 47 glav živine, kjer ureja hlev, senike, gojisanje in gnojenje jame ..., kjer je celo vrsta problemov. »Glej,« je rekel in pokazal na prostran travnik pod borovim gozdom, »še vse to moramo pokositi. Pa jesensko oranje in še z drugimi deli bo treba pohiteti.« In govoril je o tem in onem s tako vnojem, karkine ne srečamo vsak dan.

Gabrček so že minile in zavili smo na levo po makadamski cesti proti Vremščici dolini. Na vrhu Gabrčke cesta loči mlad gozd od starejšega borovega gozda na levi strani, je Rado zavil na levo in takoj ustavil. Bili smo na začetku nove ceste na Vremščico. Ob strani ceste je stal

Ivanačka Vadnal: — Organiziranemu delu vse vaške mladine je pripisati naše uspehe...

PIŠE MARIJA VOGRič

GOSTJE V DEŽELI SPUTNIKOV

Na pobudo CK Komsomola in CK LMJ sta bili letos prvič izmenjani večji turistični skupini med Sovjetsko Zvezjo in Jugoslavijo. Grupe so sestavljali mladinski aktivisti, namen te izmenjave pa je bil zbljazanje mladine obeh dežel. V nekajih nadaljevanjih bomo objavili popotne zapiske in vtiče udeležencev tega izleta Marije Vogričeve, ki je bežno spoznala domača ves evropski del te velike države, ki jo v svojem pripovedovanju imenuje dežela sputnikov.

Skoraj polnoč je. Ob bregovih Doneča in Save nemirno utriplje živahnih Beograd. Tudi na donavski železniški postaji promet ne miruje. Vlaki z zategnjeniimi piski neprestano prihajajo in odhajajo. Člani naše delegacije se počasi zbirajo na peronu. Naš vlak je tu, Odhajamo. Svetlikava je luči velemesta tonejo v dajavji.

V zgodnjih jutrišnjih urah posemo radovednost ob oknih kupejev. Na madžarski meji smo. Po daljšem postanku nas vlak odpelje proti Budimpešti.

V prijetni dremavici minejo določanske ure. Sonec se je že krepko potegnil proti vrhu svoje poti. Na levih strani proge se počasi oblikuje obrisi Budimpešte. Nad svinčnim mestom, ki je že pred vojno sodilo med najlepše v Evropi, med

vojno pa je bilo precej razrušeno, se dvigajo nešteči tovarniški dimniki.

Nič kaj prijetna nam ni misel, da bomo morali presedati. Se sreča, da je med nami Pišta, aktivist iz Subotic. Z njegovo pomočjo se hitro spoznamemo s prijaznimi uslužbeni železnicami. Ceprav so jim še zjutraj sporočili z madžarske meje o našem prihodu, nas čaka rezerviran vagon I. razreda. Do večera smo bili prekrabljeni. Na tistem upamu, da bomo imeli srečo tudi ob prehodu ruske meje, kjer bo treba speti presedati.

Stiri ura popoldne. Spet smo občeli, tokrat na madžarsko-ruski meji. Nekaj sto metrov od nas se leno premika Tisa.

Med vrati kupeje stoji predstavnik ruskih obmognih organov. Mlad fant. Otroški obraz se mu razleže v prikupim nasmeh:

»Pažljusta, pasport!«

Ko pregleduje naše potne liste, me Franček iz Celja pobara, če mi je všeč.

»Simpaticen fant,« mu brezkrbno odgovorim. Sele, ko prestrežem nagni pogled uslužbenca in njegov namenski, se zavem, da me je razume. V zadregi se zazrem skozi okno, naš fant pa se veselo režijo.

Cop. Prva obmognje mesto na sovjetski strani. Dokler ni zaključen zadnji pregled, moramo čakati v vlaku. V sosednjem vagonu se pelje grupa madžarskih turistov. Nekdo si polglasno žvižga italijansko popevko »Marina«.

»Pomaknite kazalce za dve uri naprej!« nas zdaj opozori Krste, rdečelasi Makedonec. Prišli smo v področje drugega časovnega pasu. Nikakor mi ne gre v glavo, da pri lepem dnevu ura kaže že skoraj osmo zvečer.

V postajnem poslopu, ki zaradi visokih stebrov in bleščeli lestevcev spominja na cerkvne zgradbe, nas sprejme dvajsetletno dekle, študentka na moskovski univerzi. Izbrala si je jugoslovansko zgodovino in srbohrvatski jezik. Ceprav ji prve besede gredo težko z jezikoma, se le sporazimo. Zlasti še, ker lep del naš fantov kar dobro otepa ruščino.

Carinski pregled je hitro pri kraju. V prostorniu dvorano nas vabi prije-

ten vonj pripravljenih jedi. Zvedavo se ogledujemo po krožnikih. Ni slab.

Nekaj po deseti uri zvečer, potem ko smo si v naglici ogledali mesto, poščemo svoj vagon. Mesta imamo rezervirana. Nenamno trudna se zlekam na trdo leseno klop in si v milih predstavljam, kako bi se mi prilegla postela v spalnem vagonu. Moji sopotnici, mati in hči — obe Rusinji — mi nekaj dopovedujeta in kažejo s prsti pod mojo klop. Ne morem razumeti, kaj hočeta. Na pomoč poklicen Celjan, ki mu od vseh v slovenski grupi ruski jezik dela najmanj preglavice.

»Pravita, da vzdigni klop. V zavodju bo vodila postelja,« mi pojasni.

»Kaj, posteljo?« zazijam od začudenja. Tudi Franček ni niti manj presečen, ko privlečem na dan položenico in blazino. Od veselja bi najraje zavrskala. Zdaj lahko trajata potovanje tudi pet dni. Od prijaznih sopotnic izveva, da v vsej kompoziciji vlaka ni potnika, na katerega ne bi bilo na podoben način preskrbljeno. Kart izdaja samo toliko, kolikor je ležiš. Ponoči se ves vlak spremeni v spalne vagone.

Preden se opomoreva od prvega presenečenja, nazuje že čaka drugo. Frančka, ki odhaja, povprašam, če je že našel mesto. Odkliva.

»Ostanite kar na našem kupeju,« ga brez obotavljanja povabita Rusinji. »Tu imamo še eno prazno mesto.«

»Kaj pri vas nimate ločenih kupejev po spolu?«

»Ne. Ob tem se nihče ne spotika. Vsak si pošče prostor, označen na rezervaciji,« nama pojasnita.

»Ce je vam prav, meni je tudi,« skomizgne Franček z rameni in si začne pripravljati posteljo v II. nadstropju.

V deževnem jutru se po trideseturni neprekiniti vožnji približujemo Moskvi. Brezovi gozdici na obeh straneh proge bežijo mimo nas. Med belosivimi debli tavajo večje grupe nabiralcev gob. Polne torbe dokazujejo, da je žetev obilna.

»Moskva« krikne nekdo na hodniku. Da, to je Moskva. Iz megle rastejo kupeje, koničasti zvoniki, tovarniški dimniki, stanovanjski bloki. Mesto, ki je bilo v preteklosti prizorišče neštete zgodovinskih dogodkov. Brez besed stojim ob oknu. Sprelejava to srečna.

Poslednji sunki vlaka in že utečeno v vrvežu moskovske železniške postaje.

(Nadaljevanje sledi)

PRAZNE OMARICE ZA PRVO POMOC

Ne zgolj zaradi predpisov, ampak predvsem zaradi številnih manjših prask ali celo hujših poškodb, se učitelji nemalokrat poslužujejo omaric za prvo pomoč. Seveda, če so te prazne, kot je to primer v hrpeljski občini, so šolniki čestokrat v zadregi, kje dobiti malo joda, gaze, obvez in podobnega sanitetnega materiala. Takrat si navadno pomagajo z najbolj enostavnimi pripomočki kot so robčki in podobno.

Svet za zdravstvo pri občinskem ljudskem odboru v Hrpeljah, ki bi moral skrbeti za vsebinsko omarič prve pomoči na šolah, bojda že lep čas ne oskrbuje učiteljev s sanitetnim materialom. Kot marsikje, bo verjetno tudi v tem primeru moral botrovati nesreča, da bo zadeva urejena.

Tu so odlični pogoji za semenski krompir.

Pustili smo star Fiat in krenili načrte proti glavnemu grebenu, ki je deloma pokrit z borovci. Pod nogami je voljno šumela nepokošena trava, iz nje pa se je dvigal že na pol suh encijan. Za prvim vrhom so konsili. Redek primer, da so se letos začeli po krmu na goro. Jernej je venomer gledal travo, dopovedoval, kje se lahko kosi in kje se bo živina pasla, koliko in kako bo treba gnojiti prostrane površine. »Ko bomo gnojili, bo travu še lepša. Travnikov in pašnikov bo dovolj za 500 glav živine, skrbil me le, ali bomo dovolj dovolj devlene sile.«

VLOGA ORGANIZACIJ RK PRI ZDRAVLJENJU
TUBERKULOZNIH BOLNIKOV NA DOMU

Teden boja proti tuberkulozi

Z nedavnega razširjenega posvetovanja v Ljubljani, kjer so sodelovali predstavniki Rdečega križa, Zveze prijateljev mladine, Zveze ženskih društev, Zveze sindikatov Slovenije in zavodov za socialno zavarovanje skupno z zdravstvenimi delavci

Zmogljivost bolnic v naši državi ni tolikšna, da bi bilo mogoče v njih zdraviti vse na novo odkrite bolnike z odprtjo pljučno tuberkulozo. Zaradi visokega stevila bolnikov bi namreč potrebovali desetletje, preden bi z novimi gradnjami toliko povečali posteljni fond, da bi ustrezal sedanjim potrebam. Zato je naša naloga, da poiščemo kako drugo, toda kar se da enakovredno rešitev.

Poleg zdravljenja v bolnicah moramo bolnikom čim bolj omogočiti tudi zdravljenje na njihovih domovih. To zdravljenje sicer ni vselej enakovredno zdravljenju v bolnici, ker so tod pogoj zač boljši, tako glede zdravljenja samega in kontrole bolnikovega stanja, kakor tudi glede prehrane, obveznega mirovanja itd. Vendar je zdravljenje na domu ne samo potrebno, temveč tudi nadvešno. Zaradi že omenjenega pomanjkanja postelj za tuberkulozne bolnike pa je zdravljenje na domu za premnoge tuberkulozne bolne v Jugoslaviji tako rekoč edina rešitev. Ko so tudi v drugih državah začeli in poskušali z zdravljenjem tuberkuloznih bolnikov doma, so številni strokovnjaki prav tako dvomili o uspešnosti takega zdravljenja. Poizkus v ZDA in Indiji, kjer so tuberkulozne bolnike razvrstili v dve skupini — ene so zdravili na domovih, druge pa v bolnicah — so pokazali, da je zdravstveno stanje obeh skupin enakovredno, v nekaterih pogledih pa pri bolnikih, ki so se zdravili doma, celo boljše kakor pri tistih, ki so jih zdravili v bolnicah.

Rdeči križ pa lahko ogromno prispeva k zdravljenju bolnikov na domu, ko pomaga ustvariti tiste pogoje, ki vplivajo na uspeh zdravljenja. To so higienične razmere, zadostna in pravilna prehrana, ureditev stanovanja, primerne sože in postelje za bolnika, denarna pomoč za izboljšanje življenjskih razmer za bolnika in njegove družine, dalje ureditev delovnih odnosov obolelega itd. Skratka, odstraniti je treba vse tiste nezdravne vplive, ki so bočovali nastanku bolezni.

Rdeči križ pa lahko pravilno poučen o bolezni in o njenem zdravljenju. Saj bo le bolnikova prosvetjenost in prosvetljenošč njegove najbljiže okolice poročno, da se bo resnično prilagodil zahtevam zdravljenja (mirovanje, pravilno izkorisčanje prostega časa, pravilen odnos do okolia itd.). Ce bo bolnik discipliniran, bo uspeh njegovega zdravljenja doma prav tolkšen, kakor če bi se zdravil v bolnišnici.

Zato naj RK že vnaprej organizira laično patronačno službo ter zanje izvežba primerne in sposobne ljudi, saj bodo le-ti lahko v veliko pomoč patronačni službi, ki je pri nas zaradi pomanjkanja zdravstvenega kadra še razmeroma sibka.

Danes zdravimo v bolnici le nekatere določene oblike tuberkuloze, druge lahko od začetka obolenja zdravimo doma. To je velikega pomena tudi za kmecko prebivalstvo, ki smo ga do sedaj le težko dobili v bolnico, deloma zaradi vezanosti na družino, zaradi specifičnosti dela itd. Pri nadziranju doma zdravljenih bolnikov bo zlasti laična patronačna

služba lahko veliko pomagala medicinski patronačni sestri. Tako bo leta imela svoje sodelavce, za katere naj poskrbi in jih usposobi Rdeči križ. Zato naj bi protituberkulozni dispanserji ustanavljali svoje teame, ki bi jih sicer vodila patronačna sestra, a bili bili sestavljeni iz večjega števila aktivistov RK. Aktivisti bi v glavnem odstranjevali pomanjkljive higienične razmere na domu bolnikov; vplivali na bolnika, da bi hodil z vso svojo družino na redne kontrolne preglede v dispanser; pomagali bolnikom prebroditi prve materialne tezave itd.

Laična patronačna služba je močno razvita tudi v drugih naprednih deželah, kljub temu, da je tam na razpolago več zdravstvenega kadra kakor pa pri nas.

V letosnjem tednu boja proti tuberkulozi, ki bo od 18. do 25. t. m., naj bi bila dejavnost posvečena zlašči temu vprašanju, t. i. zdravljenju tuberkuloznih bolnikov na domu.

DAJTE NAM ZOBOZDRAVNIKA

To ni več prošnja, ampak že poziv prebivalcev hrpeljske občine, ki so že od 1. maja letos brez dentista. Takrat je zaradi težkih delovnih pogojev (dentistka se je vozila iz Kopra) odpovedala edina honorarna moč in tako občanom tudi sodobno urejena ordinacija s tehniko in rentgenom za slikanje zob bore malo koristi. Edina zapreka, da ne morejo dobiti stalnega zobozdravnika, je v tem, ker interesentom ne morejo nuditi stanovanja. Občani, ki se sedaj zatekajo v zobne ambulante v Dekanih, Ilirske Bistrici, Divači in Mutilah, zares težko razumejo, da je to upravičen vzrok za sedanje stanje.

Posebno poglavje so tudi šolski otroci hrpeljske občine, ki so sedaj brez zobozdravstvenega nadzorstva. Učitelji nekaterih šol vedo povedati, da njihovi otroci, mnogi zelo potrebeni zabozdravstvene nege, sploh še niso bili pregledani.

Prav bi bilo, da bi se svet za zdravstvo pri ObLO Hrpelje skupno z vsemi pristojnimi činitelji, vključno večjimi podjetji, takoj resno in dokončno zavzel za ponovno otvoritev zobne ambulante.

Cepljenje (BCG) je popolnoma neverjavno. Doslej so širok po svetu cepili že nad sto milijonov otrok. Pri nas v Jugoslaviji pa smo besežirali že preko 4 milijone oseb. Samo cepljenje se moramo zahvaliti, da so nekatere nevarne oblike tuberkuloze tudi pri nas postale vse bolj redke in da med besežiranimi otroci tuberkuloza sploh ne povzroča smrtnih obolenj.

Čudno poslovanje naših trgovin

Po vsem svetu je navada, da se človek odloči za to ali ono potrošno blago in ga nato stalno kupuje. Zanj se odloči bodisi radi reklame, bodisi zaradi pripomočil prijateljev in znancev, ali pa, in to je najčešče, po preizkušanju več proizvodnih znakov. Po vsem svetu je dalje tudi navada, da imajo trgovine stalno na razpolago blago, kakršno potrošniki želijo. Po vsem svetu, pravim, samo v našem Kopru ne. Komaj se navadil na neko potrošno blago, ga v trgovinah zmanika in pojavi se kako povsem drugo, najčešče mnogo slabše kvalitete s firmo, o kateri nisi prei nikoli niti slišal. To blago ti nato vsiljujejo in si ga seveda prisiljen kupiti, ker začelenega pač ni več.

Naj omenimo konkretno le nekaj takega blaga. Priljubil se ti je n. pr. malinovec ajdovskega Fructala, ki je priznane kvalitete; dobis ga enkrat ali dvakrat, nato ga ni več in moraš se zadowoliti s kakim slabšim, celo sintetičnim izdelkom, a seveda po enaki ceni. Isto velja za marmelade itd. Navadiš se dalje na ta ali oni sir in spet ti naenkrat ponujajo čisto drugačnega. Briež

Letošnje olimpijske igre so vplivale tudi na modu, da se je navdušila za športno linijo. Velik kar najdemo povsod: pri oblekah, kraljih, plaščih, kostumih in še posebno pri sedem osminskih jopah, ki stopajo v ospredje bolj kot kdajkoli.

Kadar slišite govoriti o tuberkulozi, ali kaj pomislite, da lahko nekega dne tudi vaš otrok oboli za nevarno tuberkulozo. Vsak dan in ob vsaki priložnosti lahko pride nezavarovan otrok v dotik z bolnikom, ki z bacili tuberkuloze okujuje svojo okolico. Najpogosteje so to ljudje, ki niti ne vedo za svoje obolenje in na videz zdravi prihajajo v dotik z vami in vasim otrokom.

Nikoli ne morete biti mirni in res prepričani, na je vaš otrok telesno dovolj odporen proti vdoru bacilov tuberkuloze v njegovem organizmu.

Če se otrok okuži prav v času, ko je njegovo telo oslabljeno, se iz okuženja v najkrajšem času razvije obolenje ne samo v pljučih, temveč tudi v drugih organih. Najbolj nevarno in še danes čestokrat tudi smrtno je obolenje možganskih mren — meninitis.

Za tuberkulozo obleva in umira danes pri nas še mnogo otrok, čeprav bi nj hovi starši lahko preprečili nesrečo v družini.

Samo s cepljenjem proti tuberkulozi, z besežiranjem (BCG) nam uporabništvo otroškega organizma tako povečati, da okužba z bacili ne more povzročiti usodnega obolenja. Besežirani otroci sploh ne oblevajo za tuberkuloznim meningitismom ali drugimi zločestimi oblikami tuberkuloze.

se z britvicami, katere si spoznal kot dobre in jih želi spet kupiti. Zaman, ponudijo ti druge. Podobno je z raznimi pralnimi pripomočki in mili, pa tudi posodo, vazami itd. Tako n. pr. dolgo ni bilo v Kopru mogoče najti v trgovinah posode znamke »Prestis«, zaman si iskal ta ali oni lonec določene mere itd. Našteti bi mogli dalje in dalje in našteti še olje, likerje, sadne soko, kolonjsko vodo, kreme.

V galanterijskih trgovinah se pojavi lepo perilo in drugo blago. Pojavlji in izgine za vselej. Če ga ne kupis takoj, ga ne dobiš več, pač pa ti ponudijo drugo, slabše ali grše izdelke. Zdi se, kakor da naše trgovine tekmujejo v tem, kako bi vsak teden nudile izdelke druge tovarne, ta teden in Slovencija, prihodnji teden iz Makedonije, potem iz Srbije ali od drugog.

Pri tem seveda ne gre samo za nejevoljno potrošnikov, marveč še za nekaj več: za uspevanje in na predek naše trgovine in s tem našega gospodarstva. Zato — na pravimo red tudi v trgovini!

TUDI ZADRUŽNICE V PRIPRAVAH

na zimsko sezono

Pretekli teden je bila v Kopru seja odbora zadružnic pri OZZ Koper, katere sta se udeležila poleg odbornic tudi predsednik okrajnega odbora SZDL Gustav Guzej in podpredsednik OZZ Albin Simčič.

Tovariš Guzej je na tej seji seznanil odbor z novimi oblikami dela SZDL in krajevnih odborov ter pri tem poudaril, da je nujno, da pride v same odbore veliko večjo število žen.

Tovariš Simčič pa je govoril o novem zakonu o združevanju v kmetijstvu in o setvenem planu za leto 1961.

Odbor je tudi sprejel program dela za jesen in zimo 1960/61, iz katerega povzemamo nekaj osnovnih nalog:

V preteklih dveh letih so se zadružne združevale, tako da imamo zdaj od prejšnjih 52 le Še 27 zadruž in je potrebno, da se tudi odbori zadružnic temu prilagodi-

jo. Zato naj bodo v kratkem množični sestanki po vseh v vodljivih novih odborov zadružnic v skladu z velikostjo zadruge.

Ker je bilo doslej izobraževanje v jesenskem in zimskem času vedno najbolj priljubljena in najuspešnejša oblika dela med ženami in ker so potrebe na tem področju še velike, je treba s tem nadaljevati. Usmeritev pa mora biti predvsem na izobraževanje za proizvodnjo in šele v drugi za pomoč v gospodinjstvu. Tudi žene ne vasi naj spoznajo praktična sredstva, ki lajsajo in skrajšajo gospodinjske posle.

Odbori zadružnic naj še skrbe, da se bodo žene čim aktívnejše vključevale v razne sekcije pri SZDL, ne pa da bi ločili žene za kakšno posebno ženska dela. Še posebno bo našla žena na vasi svoje mesto v krajevnem odboru, ker imajo le-ti tudi vlogo stavninske skupnosti.

Vsah teh nalog krajevni odbori ne bodo opravili brez večjega sodelovanja žena in mladine.

A. P.

v vsako hišo
Slovenskega Primorja

Starši ali je vaš otrok cepljen proti tuberkulozi

Zakaj ne bi svojemu otroku pomagali, dokler je še zdrav, da bo ob okužbi z bacili njegov organizem močnejši od bolezenskih klic. Pomagate mu edinole, če ga daste pravčasno cepiti proti tuberkulozi.

Znano je, da se z bacili tuberkuloze okuži vsak človek. Pri nas pride v dotik z nevarnimi klicami in se okuži velika večina ljudi že v otroški dobi.

Dajte svojega otroka čimprej cepiti! Najbolj sodobno in odgovorno ravnajo starši, ki dopustijo, da jim otroka cepijo že ob rojstvu.

Proti okužbi najmanj odporni so otroci v prvih treh letih starosti — zato nebesezirani otroci prav v teh starostih najpogosteje obolevajo in umirajo za posledicami okužbe. V kasnejših letih pa je okužba zato nevarna, ker razne otroške bolezni (ošpice) za dalj časa zmanjšajo odpornost proti tuberkulozi.

Proti okužbi najmanj odporni so otroci v prvih treh letih starosti — zato nebesezirani otroci prav v teh starostih najpogosteje obolevajo in umirajo za posledicami okužbe. V kasnejših letih pa je okužba zato nevarna, ker razne otroške bolezni (ošpice) za dalj časa zmanjšajo odpornost proti tuberkulozi.

VPRAŠANJE, KI MU POSVEČAMO VČASIH PREMAKO POZORNOSTI

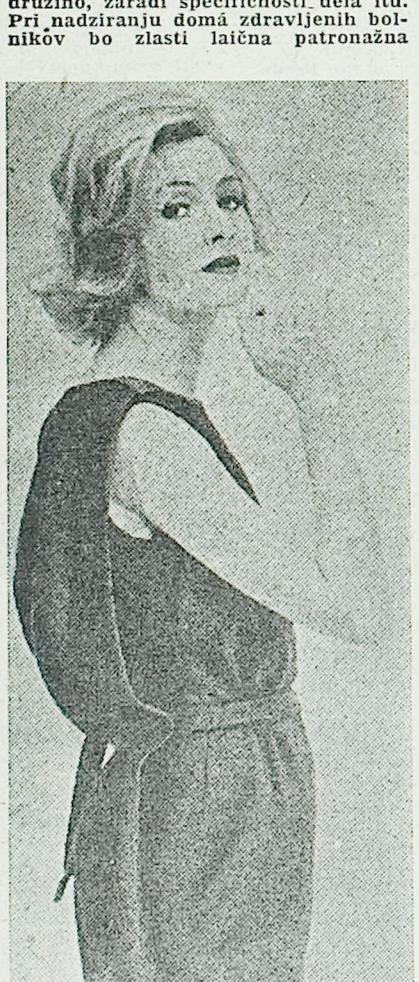
Najemnine, najemnine...

V Kopru je 1521 zasebnih stanovanjskih stavb in 275 takih, ki jih upravljajo hišni svet. Od zasebnih hiš so mnoge last optantov, večjih lastnikov, mnoge pa upravljajo hišni upravitelj. Dokler ni izsel zakon o nacionalizaciji in dokler niso bile letos uvedene nove najemnine, je potekalo pobiranje najemnin v redu. Hišni svet so celotno najemnino odvajali stanovanjski upravi, zasebniki pa so določeni del upravljajočih občin. No in letos je nastalo brezvetre... Izšli so novi zakoni in predpisi v nadomadni bilo nikogar, ki bi skrel, da bi bila najemnina povsod v redu pobrana in pravilno razporejena, tako, kot novi predpisi določajo.

Ogsasili smo se v Komunalni banki in izvedeli: 275 hišnih stavov je do 20. avgusta odvedlo banki 45 milijonov najemnin, 1521 zasebnih stavb, mnoge od njih so še v postopku za nacionalizacijo pa je do tega dne odvedlo 34 milijonov dinarjev najemnin. Na banki je torej 79 milijonov najemnin, od tega pa je razporejenih le 21 milijonov. Zakaj ne več, smo vprašali. In odgovor? Banka še nima vseh odločb in potrebnih podatkov, da bi svoje knjigovodstvo pravilno nastavila. Precej odločb o nacionalizaciji je v pritožbenem postopku, na Komunalno banko pa prihajajo vsak

dan nove in nove odločbe iz občine. Nekateri hišni svet odvajajo vso najemnino, nekateri samo del, nekateri je celo sploh ne pobirajo... V Kopru je precej najemnikov, ki letos sploh še niso plačali najemnine. Kaj bo, ko bo prišel račun za vse leto in boste za najemnino morda odriti celi dve plači?

Stanovanjska skupnost je v prvem polletju prav zaradi tega dobila komaj četrtinno svojih sredstev, od najemnin postavnih prostorov in lokalov pa še niti dinarja. Vemo, da je postopek za nacionalizacijo stavb zapleten, posebno še pri nas, ker je mnogo optantov, vemo tudi, da je bilo treba napisati mnogo odločb o novih najemnilih, navz�ic. temu pa se vprašujemo, če morda ne nameravamo zavleči tega postopka do konca naslednje petletke? Kaj mislijo podjetja in ustanove? Do 20. avgusta so odvedla na KB 4 milijone 300 tisoč najemnin za lokale in 1 milijon 95 tisoč din najemnin za poslovne prostore, lani pa je bilo v Kopru obvejega vplačanega 36 milijonov 866 tisoč din! Videti je, da smo vprašanju najemnin posvetili zelo malo pozornosti, resnici na lji bo bi lahko celo rekli, da je v ozadju mnogo neodgovornosti in malomarnosti!

To so prvi modeli večernih oblik

EDEN IZMED ŠESTIH STEBROV POSTOJNSKEGA KOMBINATA — ŽIVINOREJSKI OBRAT OREHEK

Čredniki našega časa

Nedvomno sodi danes živinorejsko-poljedelski kombinat Postojna s svojimi obrati v Prestranku, Hruševju, Hraščah, Zalogu, Razdrem in Orehku v našem okraju med glavne nosilce napredne živinoreje in sodobnega kmetovanja naslož. Skoraj navpično se dviga grafikon uspehov vseh njegovih dejavnosti, ne nadzadnje grafikon proizvodnje mleka in staleža goveje živine v Orehku, kjer prav sedaj mrzlično gradijo nove gospodarske objekte, da bo živila še pred zimo spravljena v sodobne hlevne. Nič manjša pa ni skrb kombinata za dograditev velikega silosa, ki bo imel z ostalimi, že urejenimi silosnimi prostori, zaradi vse večjega pomena silažne krme še posebno važno poslanstvo.

Na romantičnem gradu Orehek ni več sledu o prejšnjih gospodarjih. Skozi številna vrata velikega poslopja vstopajo možje 16-lanskega kolektiva z avtocesto, ki se predobro zavaja, da je od prispevka slednjega izmed njih odvisen napredok obrata. Obratovodja Edi Boštjančič se neuromorno posvetuje in je vedno na pravem mestu. Mukanja goveje živine, ki je sedaj v zasilnih grajskih prostorih, ne preglesi niti rohneči traktor s široko razpredeno mrežo poslov — od prevoza krme do gradbenega materiala. Posebno zadnji je sedaj, ko gradijo nove gospodarske objekte, nadvse iskan.

PRELOMICA V LETU 1959

Ko je bil obrat Orehek januarja preteklega leta, prej KZ Orehek, oriključen postojnskemu kombinatu, se je z dolgimi koraki vključil v utribo dobro zasnovanega kmetijskega gospodarstva. Stalež živine, izključno sivoriave pasme, se je od prvotnih osemeset glav (35 krv, ostalo mlada živila) povečal na 104 krave, razen tega pa imajo na sedlu obrota 30 telet v reji, medtem ko je nadaljnih 34 glav mlade živine na črinski paši na višinskim pašnikih.

Na pospešeno proizvodnjo mleka in pitanje mladih telet je razen dobrega gospodarjenja vplival tudi večji dotok investicijskih sredstev iz republiškega, okrajnega in občinskih skladov. Bojanzen za prihodnost je zaradi očitnih uspehov povsem skopnela, zato je bila naslednja razvojna stopnja že mnogo bolj široko-potezna.

VSA SKRB TRAVNIŠTVU IN SILAZI

Naraščajoča družina goveje živine in skrb za njeno prehrano je deležna osrednje pozornosti mladih oreških gospodarjev. Spoznanje, da si brez silažne krme ni moč zamisljati sodobne vzreje govedi, jih je napotilo k temu, da s temeljitim gnojenjem intenzivno izkorisčajo 245 ha travnikov in njiv (od tega je precej površina v založenih). Povečanje pa je v silažnih pridelkov jih bo omogočila dograditev sodobnega koritastega silosa s prostornino 320 kubičnih metrov, nakar se bo skupna zmogljivost silosov dvignila na 900 kubičnih metrov.

Sred dela se je nekaj zataknilo pri gradnji bodočih hlevov obrata Orehek postojnskega živinorejskega kombinata: kratek pomenek z delovnijo Edijem Boštjančičem (na sliki) in delo bo spet steklo

dvignila v taki meri, da ne bo nobenih omejitev za nadaljnji prirastek živine.

Tudi problem prostorov za živilo, ki so ga doslej reševali z zasilnimi hlevi, bo povsem odpravljen z že začeto gradnjo dveh modernih objektov s prostorom za 200 glav živine in sodobnimi molzišči.

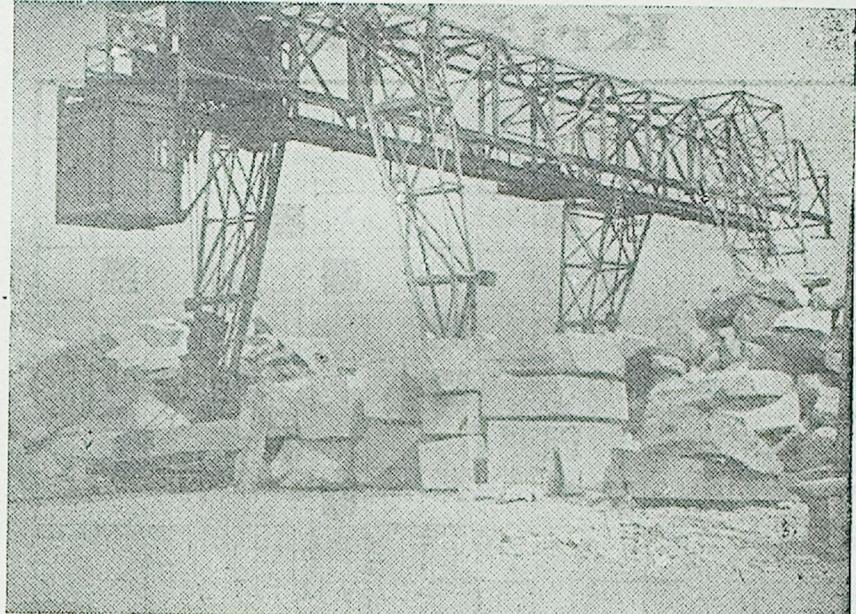
SAMO ŠE NAGRAGEVANJE PO UČINKU

Velik delež ima pri razvoju oreškega živinorejskega obrata dovršen sistem nagrajevanja. Vsa dela, bodisi opravila hlevarjev ali glavna dela poljskih delavcev, so v sistemu enot zajeta v plačevanje po učinku. Hlevarju, na primer, ki skrbi za 20 krav, se obračunajo mesečni prejemki po količini mleka, tolše 3,5, po 4 dinarje od litra, za vsak nadaljnji odstotek tolše nad 3,5 pa znaša zaslužek 0,40 din več, ali v na-

Vzporedno s povečanjem deležem silažne krme — ta se bo dvignil od sedanjih 6 do 10 kg dnevno za eno živila na 20 kg dnevne potrošnje — močno raste tudi proizvodnja mleka, ki je znašala že letos poleti 800 litrov dnevno. Z izsuševanjem zamočvirjenih zemljišč ter boljšim izkorisčanjem višinskih pašnikov se bo namreč proizvodnja krmil

sprotinom primeru 0,20 din manj. Razen tega mu pripada dnevno na glavo živilne 0,66 din za pravilno skladiščenje hlevskega gnoja ter končno 15 din dnevno za vsako kravo, ki je zaradi brejosti ne molze. Zatorej se ne čudite, da lahko marljivi hlevarji zaslužijo mesečno 30.000 dinarjev in še več. Podobno so nagrajevani tudi poljedelski delavci, ki se, podobno kot hlevarji, poslužujejo v čedalje večji meri mehanizacije.

Če k ugodnim plačilnim pogojem omenimo še lastno menzo in povsem rešeno stanovanjsko vprašanje zaposlenih, zares ni težko odkrivati in ugotovljati uspeh malega kolektiva na živinorejskem obratu v Orehku. bb

Takšne mehanizacije manjka v naših kamnolomih: veliki nosilni žerjavni za prenašanje marmornih blokov

PODGETJE MARMORINDUS PRESEGLO LETOŠNJI PLAN IZVOZA

Bodo Tomajcem sledili tudi drugi?

V zadnji številki Slovenskega Jadrana smo posvetili kraškim kamnolomom in težavam podjetja Marmorindus v Sežani sestavki, v katerem smo delno osvetlili vzroke, ki so priveli podjetje v gospodarske težave. Kot smo zapisali, je pomanjkanje mehanizacije osnovna ovira za napredok podjetja, kar je tudi vzrok, da podjetje ne more kriti povpraševanja po kraškem kamnu.

Kljub temu pa je bil plan izvoza povečan v tem letu za 25 odstotkov v primerjavi z lanskim letom, toda s tem je bila krita le tretjina dejanskih potreb. Očitno je torej, da so stare napake povzročile motnje v proizvodnji in le marljivosti delovnega kolektiva je pripisati, da je bil letošnji plan izvoza dosežen že 10. septembra in da je za 503 kubične metre obdelanega kraškega kamna dobila naša skupnost 50 tisoč 300 dolarjev.

Da je bilo možno že tri mesece in pol pred koncem leta izpolniti plan izvoza, pa gre na račun povečanja odnosa izvoza do proizvodnje, ki je prej znašala 30 odstotkov blokov, sedaj pa več kot 80 odstotkov. To spremembo je narekovalo izredno zanimanje za kraški kamen in inozemstvu in bilo jo je moč izvesti s pomočjo zalog, ki so jih zmanjšali na ta račun za 150 kubičnih metrov. Kolektiv kamnosekov v Tomažu je torej vendarle našel pred

nedavnim izhod iz dosedanjih težav z boljšim in sodobnejšim načinom dela, tako imenovanim velikopoteznim rezanjem kamna. Z žično žago so pričeli z vodoravnim in navpičnim rezanjem in tehniki menijo, da so tako z razumevanjem in podporo te skupine uvedli boljši način rezanja kamna, ki obeta višjo proizvodnjo. Dosedanji rezultati so pokazali, da bodo dale žične žage okrog 200 kubičnih metrov mase, ki bo sposobna za proizvodnjo blokov. Če upoštevamo 30 odstotkov izpada, je moč računati na

TEŽAVNI POGOJI DELA IN ŽIVLJENJA HRPELJSKIH KROJAČEV

Brez krivde krivi krojači

V edini delavniči hrpeljskega »Krojačva«, kjer so že 1945. leta začeli v domala enaki personalni zasedbi, se število zaposlenih suže od 8 do 12 oseb, pretežno kvalificiranih moči, ki se gnetejo v prostoru, komajda primerenem za opremo in delo petih ali šestih krojačev. Ce omenimo še zastarele stroje, edini krojački likalnik in ostale rekvizite, zrele več ali manj za pokojo, zares gre čestitati malemu kolektivu, da s svojimi izdelki v takih pogojih še vedno lahko živi in konkuriра sorodnim mehaniziranim obratom.

Se več! Obrotna delavnica, ki je skrajna služila samo za lokalne potrebe in naročnikom ožjega okoliša, je že pred štirimi leti prešla na serijsko izdelavo moške konfekcije, ki je zaradi solidne izdelave in upoštevanja modernih novosti dobila številne odjemalce daleč naokrog. Preseneča tudi višina letne bruto proizvodnje. Ta je znašala v preteklem letu 11,6 milijona dinarjev ali 60 odstotkov več kot je bilo predvideno po letnem proizvodnem planu. Lahko je torej dobiti predstavo, kakšni bi bili uspehi marljivega kolektiva »Krojačva« — dvojno odpovedovanje kolektiva marljivih krojačev in krojačic — ki pa kljub vsem tegobam vztrajajo na svojih delovnih mestih, saj so prepričani, da se bodo s pridnim delom svojih rok prej ali slej izkopali tudi iz teh težav. bb

140 kubičnih metrov čistih blokov.

Zadnji uspeh kamnoloma v Tomaju ni zgolj naključen, saj večja njegov delovni kolektiv za enega najbolj prizadetnih ter je že doslej letno proizvedel okrog 80 kubičnih metrov blokov na najbolj primitiven, tako imenovani faraonski način. Delo žične žage je v dveh mesecih pokazalo torej pozitivne uspehe in pričakujejo, da bo tomajska skupina kamnosekov povečala proizvodnjo za najmanj 100 odstotkov.

Na ankaranski obali že 1800 ležišč

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

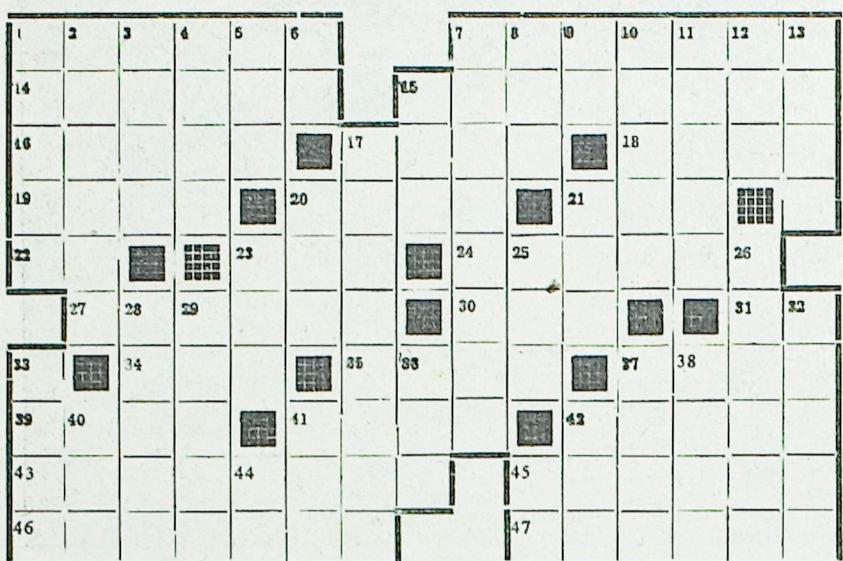
Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapacitete smo ustvarili šele po osvojjenju in razpolagali letos že z rekordnim številom nad 1800 ležišč.

Podjetje »Turist« je z dovršitvijo počitniških hiš razobilago s 354 ležišči, a še dosti več so jih dali počitniški domovi, katerih število se je

dvignilo na 15. Lastne počitniške domove imajo zdaj železničarji s 45 ležišči, idrijski rudarji z 90 ležišči, delavci in uslužbenci podjetja »Slovenija-avto« s 44 ležišči, bančni uslužbenci z 42 ležišči, člani kolektiva »Projekt« iz Kranja s 46 ležišči, Svetega Nikolaja pa je bila v Izvoru na Ankarani z 1800 ležišči.

Medtem ko je bila v prejšnjih časih ankaranska obala na Miljskem polotoku priljubljeno izletniško kopališče Tržačanov, ni v turizmu ponemila skoraj nič. Nočiščene kapac

Križanka

Vodoravno: 1. specialiteta iz ribjih iajtec; 7. evropska rasna skupina; 14. ozemlje ZDA na severozahodu Severne Amerike; 15. ptica iz družine plovecov; 16. glavno mesto Maroka; 17. težko spanje; 18. domovanje čebel; 19. šesti mesec židovskega koledarja; 20. tolšča ob droboju; 21. velika lesena posoda; 22. osebni zaimek; 23. pripadnik germanskega plemena; 24. narek; 27. oprsje; 30. hoditi; 31. visoka igralna karta; 34. prestolnica ob Tiberi; 35. telesna poškoda; 37. del roke; 39. ime velikega francoskega filozofa Descartes; 41. toaletna potrebščina; 42. podnebje; 43. pretežno gorata evropska dežela; 45. začetnik slovenskega slovstva; 46. pripadnica mongolskega naroda; 47. po vsem Balkanu razširjena etnična skupina.

Napomeno: 1. merska enota za zlato in dragulje; 2. deček s čudežno svečino iz »Tisoč in ene noči«; 3. sredstvo, ki naj koga privabi; 4. prtok Donave v Nemčiji; 5. kip ali slika golega telesa; 6. egipčanski sončni bog; 7. vas zahodno od Moskve, kjer je 1. 1812 Napoleon premagal Kutuzova; 8. naplačilo; 9. kratica naše

varnostne organizacije; 10. hrupno teptanje; 11. sultanski ukaz; 12. del tedna; 13. osreženo ivje; 15. priostren kos lesa; 17. snov, tvar, gradivo; 20. žar, močna svetloba; 21. nordijski izraz za smuči; 23. nizka olesenela rastlina; 25. tuje žensko ime; 28. nemški violinist iz prejšnjega stoletja, eden najboljših virtuofov na violinini (Heinrich Wilhelm); 29. bolniška hranja; 32. partizansko ime maršala Tita; 33. ožji sorodnik; 36. enota rimske konjenice; 37. pojedelsko orodje; 38. vodna žival; 40. žensko ime; 41. čar; 42. živiljenjska tekotina; 44. znak niskih radijskih sprejemnikov; 45. kemični simbol za tehnečij.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

Vodoravno: 1. Mostar, 7. Milton, 13. ekloga, 14. Aleuti, 15. edinina, 16. Mr., 17. sraka, -s, 19. oka, 20. colo, 22. Avon, 23. ta, 25. až, 26. Arena, 29. alt, 29. hrt, 31. Arran, 33. NR, 35. A(n)ton) I(ngrili), 36. emir, 38. rane, 39. dom, -k, 41. raro, 43. Ca, 44. robita, 46. Dakota, 48. parola, 49. ananas, 50. Platon.

OBČINA KOPER

javno prodajo

bo dala v

osebni avtomobil znamke »Škoda«, evid. št. S-3857. Javna prodaja bo dne 22. septembra 1960 ob 9. uri na sedežu Občinskega ljudskega odbora Koper, Titov trg št. 1.

Avtomobil si lahko ogledate dne 22. septembra 1960 od 7. do 9. ure.

Pravico do nakupa imajo gospodarske organizacije, zavodi in zasebniki.

Komisija za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij gradbenega podjetja »1. M A J« v Kopru razpisuje prosto delovno mesto za

PISARNIŠKO MOČ V MEZDNEM ODDELKU

Pogoji: nižja strokovna izobrazba s pisarniško prakso ali srednja strokovna izobrazba — lahko začetnica.

OBVEŠČAMO VSE INTERESENTE,

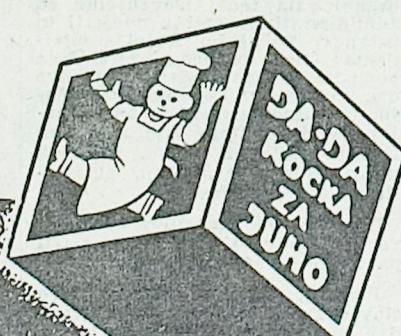
KI SE ŽELIJO NAROČITI NA INOZEMSKE ČASOPISE IN REVIE ZA LETO 1961, da sprejemamo naročila do 20. septembra 1960, za italijanske časopise pa do 1. novembra 1960.

Naročite lahko knjige iz vseh držav.

NAROČILA SPREJEMA: ČZP PRIMORSKI TISK KOPER, časopisni oddelok, Koper, Cankarjeva 1, telefon 291

DA-DA kocka

Uporabite jo pri kuhi zelenjavne juhe, enolončnice (meneštre), omak in prikuh

**Proizvod:
DELAMARIS
IZOLA**

Mali oglasi

Prosim tovarišico, ki sem ji izročila na bloku Škofije torbo s šolskimi knjigami in zvezki ter mesečno vozovnico, naj jo takoj vrne proti lepi nagradi na naslov Angela Montanič, Rozar 4, Črni kal.

Naprošam vsakogar, ki bi kaj vedel o psu, nemškem ovčarju, temnosiv in bledorumen, oči temnorjave, ime mu je Bari, da obvesti vratarja Splošne bolnišnice v Kopru.

SODE, NOVE, V VELIKOSTI od 450 do 1500 litrov, proda Repič, sodar, Ljubljana, Kolezijska 18
ENODRŽINSKO HIŠICO v Zuherni 75 zamenjam za eno ali dvosobno stanovanje v Kopru. Naslov v upravi lista.
»VESPO« v dobrem stanju, 125 ccm/1954, ugodno prodam. Celestin Morgan, Izola, Kumarjeva 10, ogled od 14. do 20. ure. **PINAINO** iščem v najem. Koper, telefon 181.

ZA JESEN IN ZIMO dobite vse najceneje v Trstu, MAGAZINE ALLA STAZIONE, ulica Cellini 2 (blizu železniške postaje). Bogata izbira vsakovrstne konfekcije. Na propustnice VS poseben popust!
OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino **CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ**

22. V njej dobite največjo izbirno moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrinj, jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi poseben popust.

PREKLIC

Anton Hrvatin, Grintovec 25, preklicuje vse žaljivke, ki jih je izrekel proti Ivanu Stančiču, Grintovec 11, Šmarje pri Kopru, ter se mu zahvaljuje, da je odstopil od tožbe.

Anton Hrvatin

Iščemo aranžerja za pripravo razstave v Kopru. Ponudbe sprejema do 19. septembra uprava Slovenskega Jadrana.

PREKLIC

Evlalija Kokošar in Marija Meimon preklicujeta govorice o Silvani Ivančič, ker se je ugotovilo, da so netočne.

OBVESTILO

Spoštno gradbeno podjetje »PRIMORJE« Ajdovščina sporoča, da po sklepu delavskega sveta ne bo dodeljevalo nikomur podpor ali dotacij, niti ne bo odgovarjalo na zadevne prošnje.

RAZPIS

Okraino sodišče v Kopru razpisuje delovno mesto

POMOŽNEGA USLUŽBENCA

Pogoji: dovršena osnovna šola. Plača po Uredbi o plačah tehničnega osebja in pomognih uslužbcem. Prošnje, kolkovane z din 50 upravne takse, in življepisom vložite najkasneje do 30. septembra 1960.

RAZPIS

Zadružno podjetje za izvoz in uvoz »Fructus« Koper sprejme v službo stalnega vratarja. Na razpolago je enosobno družinsko stanovanje. Pogoji: poročen zdrav moški, ki je sposoben opravljati tudi telefonsko službo. V pošte pride le zakonski par brez otrok. Interesenti naj vložijo prošnje osebno pri tajništvu podjetja.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju »VINO-KOPER« v Kopru razpisuje delovno mesto

vodje računskega sektorja

Pogoji: višja strokovna izobrazba in 5 let prakse ali srednja strokovna izobrazba in 10 let prakse.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

ZAHVALA OB IZGUBI NAŠEGA DRAGEGA OCETA

JAKOBA GORUPA

SE ISKRENO ZAHVALJUJEMO VSEM, KI SO GA SPREMILI NA ZADNJI POTI, SOČUSTVOVALI Z NAMI IN NAM IZREKLI SOŽALJE.

POSEBEJ SE ZAHVALJUJEMO KOLEKTIVOMA KMETIJSKE ZADRUGE POSTOJNA IN ČZP PRIMORSKI TISK V KOPRU ZA DAROVANE VENCE

ZALUJOČI SINOI IN HČERE Z DRUŽINAMI TER OSTALO SORODSTVO

POSTOJNA IN KOPER, SEPTEMBER 1960

pridem podnevi, ker bi si ponocno polomil vse okončine, ker so všeči baje že dolgo brez razsvetljave. Javne namreč. Pride strokovnjaki, malo popravijo, pa spet nekaj časa sveti. Avtomati za prižiganje in ugašanje pa so vedno bolj zahtevni in vedno bolj si želijo blizu kakšnega električarja, zato se tudi vedno hitreje in pogosteje kvarijo, vaščani pa vedno pogosteje temu primerno bentijo in klječijo na pomoč Elektro Sežana.

Ondan sem se zatekel na mali v mlečno restavracijo v Izoli in za tolažbo svojemu sitnemu želodcu naročil jogurt z žemljivo. Deklica mi je jogurt prinesla, po žemljivo pa me je poslala v pet korakov oddaljeno pekarno, ki je baje tudi v sklopu istega podjetja kot mlekarne ali mlečna restavracija. Seveda sem željewski natakarici rad ustregel in sam stopil po žemljivo, medtem ko je ona podpirala »bangarje« in zjalo v zrak in na cesto. Je že redav Izoli močno uvajajo samostrežbo na vseh področjih preskrbe — toda ta je le malo prehuda, kaj pravite?

ZAGOTOVITI ŽELEZNO DISCIPLINO

(Nadaljevanje s 1. str.)
čet našega obalnega področja tudi glede pogozdovanja nakazuje le osnovne črte, nakar je potrebno še posebej izdelati podrobne načrte, zlasti za parkovo pogozdovanje. Te načrte bodo morali resevati strokovnjaki za gozdarstvo in vtrtarstvo v najtejnši povezavi z urbanisti.

Poseben del razprave je velj perpektivnemu razvoju Kopra. Z razvijanjem trgovskega in industrijskega pristanišča v Kopru bo namreč v bodočnosti spremenil značaj vse naše obale; ta razvoj Kopra in bodoča nova industrija, vezana na industrijski del pristanišča v Kopru, pa bo vsekakor vplivala tudi na razvoj ostalih dveh naših obalnih občin, ki morata seveda s tem tudi računati.

Ob zaključku je bilo sprejetih več sklepov, izmed katerih je najvažnejši ta, da bodo v kratkem v vseh treh naših obalnih občinah posebni sestaniki, na katerih bodo kompleksno in pa čisto konkretno razpravljali in sklepalni o vsem, kar je potrebno za discipliniranou upoštevanje centralnega regionalnega plana za razvoj našega obalnega področja. S. S.

Radio-Koder

NEDELJA, 18. septembra: 8,00 Domče novice — 8,05 Kmetijska oddaja; Letošnja krmna letina in izpolnitveni plan — Priprave na petletne načrte KZ — Izkušnje drugih — 8,30 Za dobro jutro vam bodo zaigrali in zapele... — 9,00 Nedeljski reportaža: V naši šoli nas je letos še več — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Caterina Valente — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Nečak narodnih in ponarodenih bodo zapeli ženski zbor tolminškega učiteljskega ženskega zbor Franca Prešeren iz Kranjčani.

VSAK DAN je ob 7,15 in 7,40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 13,30 Poročila, Poročila so še ob 13,30 in ob 15,00, ob 15,10 pa Zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 19. septembra: 13,40 Zabavni potpuri — 14,00 S popevkami doma in na tujem — 14,30 Sportni pregled — 14,40 20 minut z orkestrom Stanley Blaak — 15,30 Odmevi iz naših krajev — igra godba LM iz Ljubljane.

TOREK, 20. septembra: 13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Sola in življenje: Kaj bomo letos? — 14,50 Glasbena medigra — 15,30 Melodije iz filmov.

SREDA, 21. septembra: 13,40 Skladbe slovenskih avtorjev izvaja ansambel Mojmir Sepeta — 14,00 Operetne melodije — 14,30 Kulturni zapiski — 14,40 Peli in igrali vam bo do Pohorski fantje — 15,30 20 minut z domačimi pevci — 15,50 Veseli ritmi.

CETRTEK, 22. septembra: 13,40 Dujske melodije v izvedbi orkestra Erwin Halletz — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Od melodije do melodije z orkestri Andrej Kostelanetz, Ray Martin in Wally Stott.

SOBOTA, 24. septembra: 13,40 Domča odmevi — 14,30 Primorski tečniki — 14,45 Chopinove melodije — Hollywoodski simfonični orkester dirigira Carmen Dragon — 15,30 Calypso na počitnicah — izvaja zbor Norman Luboff.

Barbavane pravi...

Vem, da sem bil zadnjič še nekaj pozabil, oziroma mi je zmanjkal dovoljenega prostora, pa zato nisem povedal vsega — zdaj sem pa tisto kar pozabil. Menda je kar prav tako, saj ni moglo biti posebno važno, ko mi je tako zlahka ušlo s pameti.

Imam pa nekatere druge pripone, ki vam jih tokrat posredujem. Najprej se zapeljimo skozi Senožeče. Morda bomo take sreče, kot sem bil jaz, ko sem se minuli petek peljal skozi, pa so po vsej vasi še ob devetih dopoldne — se pravi, sredi belega dne, pri jasnom nebnu in svetlem soncu — na vso moč gorele luči javne razsvetljave... Slab mežnar, bi rekli včasih.

Slišal sem še mimogrede, kako

se v Rodiku pritožujejo čez sa-

mega in edinega gostilničarja Va-

tovca. Bojda kar sredi dneva zapre to edino gostilno, če se mu tako zlubi. Še bolj pa je znan po tem, da pobira od svojih gostov skoraj obvezno merico, kot to si-

cer delajo ali so delali le mlinar-

ji; rad se ponudi za osminko celo

takšnim, ki s steklenico pridejo

TELESNA VZGOJA ★ ŠPORT ★ ŠAH ★ TELESNA VZGOJA ★ ŠPORT ŠAH ★ TELESNA VZGOJA ★ ŠPOR

OKRAJNA ODBOJKARSKA LIGA

Najlepše kaže za Izolo

Tekmovanja v okrajni odbojkarski ligi so se pričeli že 4. septembra 1960. Zaradi velikega števila prijavljenih ekip je bila moška liga deljena na dve skupini, ženska liga pa je enotna.

REZULTATI PRVEGA KOLA:

Postojna : TVD Hrpelje 3:0, Jelšane : TVD Koper 3:0, TOMOS Koper : TVD Pivka 3:0, Sežana : TVD Izola 0:3.

CLANICE:

TVD Partizan Sežana : TVD Partizan Koper 3:0.

V nedeljo, 11. septembra 1960, je bilo na sporednu II. kolo. Doseženi so bili naslednji rezultati:

MOŠKI — GORNJA SKUPINA:

Hrpelje : Prestrane 1:3. Tekma je bila živahnega in borbenega. Obema nasprotnikoma je manjkalo tekmovalne rutine in tehnične vigranosti, ekipi iz Hrpelje pa se predvsem streleci, brez katerih se akcije na mreži ne morejo uspešno končati.

Stanje po II. kolu:

POSTOJNA	1	1	0	3:0	2
PRESTRANEK	1	1	0	3:1	2
POSTOJNA	0	0	0	0:0	0

HRPELJE 2 0 2 1:6 0

MOŠKI — SPODNJA SKUPINA:

V nedeljo, 11. septembra 1960, so se

vsota srečanja končala z zmago gostu-

JADRANJE

Ponovna uveljavitev modelarjev

V nedeljo je bilo v Ljubljani okrajno prvenstvo v jadralnem modelarstvu. Udeležili so se ga tudi najboljši modelarji koprskega okraja, ki so seveda nastopili izven konkurence.

Koprski zastopniki so dosegli vrsto uspehov in ponovno potrdili svoje visoko znanje. Tako je državni prvak Pokorn potreboval za 17 metrov dolgo progo s čolnom z vgrajenim elektromotorjem 23 sekund. Uradni zmagovalec v tej progi Ambrožič (LBD) pa je potreboval 25,2 sekunde. Tudi v skupini čolnov s krmnimi elektromotorji je zmagal Ambrožič. Njegov model je potreboval 22,5 sekunde, medtem ko sta čolna Dudine in Pokorna potrebovala 19,5 sekunde oziroma 20 sekund.

V nastopu jadrnic Partizanka Ljubljanci niso nastopili in so zastopniki koprskega okraja osvojili prvi pet mest.

AVTO-MOTO DIRKE NA KALEMEGDANSKI STEZI V BEOGRADU

Zmagoslavje Pintarja

Minilo soboto in nedeljo so bile na Kalemegdanski stezi v Beogradu velike mednarodne avto-moto dirke za »Nagrada Beograda« v okviru državnega prvenstva Jugoslavije.

80.000 gledalcev je navdušeno pozdravljalo stare znance s tekmovalnimi stezami, med katerimi je bil najuspenejši član koprskega Avto-moto društva Leon Pintar na Tomosovem motorju 250 ccm SGSS. Znan je, da Tomosov SG ni specjalni dirkalni stroj, toda v rokah takoj izvrstnega vozača kot je Leon Pintar, je bil oj res stodostotno izkoristen. Na Kalemegdanski stezi igra sposobnost vozača skoraj večjo vlogo kot sam stroj. Nihče ne more trditi, da je Tomosov 250 SGSS, torej modifirani serijski 250 ccm motocikel, hitrejši in

jožih ekip. Tako je TVD Partizan Izola premagalo v Kopru ekipo TVD Partizan Koper z rezultatom 3:1. Tekma ni bila zanimiva, ker temur je pomočila slab organizacija srečanja, ker ni bilo pirpravljeno igrišče. Mreža je bila napeta na navadni vrh, ki se je dvakrat utrgala in se je zato tekma pričela z enourno zamudo. Razen tega mreža ni bila opremljena s predpisanim belim trakom, ki označuje meje igrišča. Take slabe organizacije v Kopru vsekakor nismo pričakovali.

V Pivki je ekipa Sežane visoko porazila domačega Partizana z rezultatom 3:0 (15:6, 15:6, 15:6). V Jelšanah pa je ekipa TOMOS odpravila TVD Partizan Jelšane z nepričakovanim rezultatom 3:0.

Stanje po II. kolu:

TOMOS Koper	2	2	0	6:0	4
Izola	2	2	0	6:1	4
Jelšane	2	1	1	3:3	2
Sežana	2	1	1	3:3	2
Koper	2	0	2	1:6	0
Pivka	2	0	2	0:6	0

Po drugem kolu sta ostala neporažena samo TOMOS in Izola, ki se bosta srečala v zadnjem kolu 2. oktobra 1960 v Izoli. V III. kolu čaka ekipa TOMOS huda preizkušnja proti TVD Partizanu Koper in bo verjetno

že po III. kolu ekipa Izole zavzela 1. mesto, ki ga bo, kot pričakujemo, obdržala do konca, saj je do sedaj odpravila kot gost že dva močna nasprotnika: Sežano in Koper. Srečanja, ki bodo na sporednu 18. septembra, bodo precej razčistila položaj na vrhu lestvice, ker se bodo razen domačega dvoboja TOMOS Koper : TVD Partizan Koper v Sežani pomerkile tudi ekipe TVD Partizan Sežana in Jelšana. Zmagovalca iz obeh srečanj se bosta pogovarala za 2. oziroma 3. mesto.

ZENSKA LIGA:

V II. kolu je zmagala ekipa Kopra proti Izoli z rezultatom 3:0.

Stanje po drugem kolu:

SEŽANA	1	1	0	3:0	2
KOPER	2	1	1	3:3	2
IZOLA	1	0	1	0:3	0

Poročali smo že o delavskih športnih igrah v Postojni. Na sliki je prizor z nogometne tekme med sindikalnima reprezentancama postojnskih železničarjev in podjetja LIV. Športnih iger se udeležuje 120 ekip z nad 400 članimi

KOŠARKA

Slab dan koprskih moštev

V nedeljskem kolu druge republike košarkarske lige so se koprski zastopniki slabo odrezali. Ilirska Bistrica in Koper sta ostala praznih rok, Postojni pa je uspelo osvojiti točko z Jesenicami. Posamezni rezultati: Ilirija : Ilirska Bistrica 42:15 (prekinjena v petnajsti minutni prvega polčasa), Šoštanj : Koper 92:52 in Postojna : Jesenice 41:41.

Najbolj bolje je vsekakor višok poraz Kopra, saj je znano, da so se Koprčani skrbno pri-

pravljali za jesenski del prvenstva. Toda tokrat so razne neugodne okoliščine spravile koprsko moštvo v šah-mat pozicijo. Predvsem je treba povedati, da so ostali doma zaradi upravičenih vzrokov trije najboljši igralci Kopra. K temu je treba pripisati še dejstvo, da so Koprčani že na vsezgodaj odpotovali v Šoštanj in potrebovali za pot devet ur. Z avtobusom so šli direktno na igrišče in je zato razumljivo, da so koši v prvih minutah kar deževali. Pozneje so se sicer popravili, toda kljub vsej požrtvovanosti niso mogli preprečiti visokega poraza.

Ilirska Bistrica je odpotovala v Ljubljano brez upanja na uspeh. Zaradi odhoda k vojakom je namreč ostala brez nekaterih najboljših igralcev. Ni nam sicer znano, zakaj je bila tekma prekinjena, toda po rezultatu sodeč si gostje res nimajo kaj nadejati tudi v morebitnem ponovljenem srečanju z Ljubljanci.

Postojna igra jeseni kot prerojena. Po zmagi nad Celjem z desetimi koši razlike so v nedeljo

postojnčani dosegli neodločen izid z odličnimi Jeseničani. Če bo Postojna nadaljevala z igro, kot jo je pokazala v prvih dveh kolih, potem ni bojazni, da bi se morala posloviti od druge lige.

Časopisno založniško podjetje »PRIMORSKI TISK« Koper sprejme mlajšo pisarniško moč. Nastop službe 1. oktobra 1960. Interesenti naj se javijo v upravi podjetja Koper, Muzejski trg 7/1.

Gostinsko podjetje »JADRAN« Kozina razpisuje delovno mesto

natakrice

Pogoji: kvalificirana natakrica z nekaj leti službe. Plača po tarifnem pravilniku. Samo stanovanje in hrana preskrbljena.

Prošnje sprejema uprava podjetja do 1. oktobra 1960.

ORODNA TELOVADBA

Japonska olimpijska vrsta

Japonska olimpijska vrsta, ki je v torki z velikim uspehom nastopila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je prispevala k izmenjavi izkušenj in s tem k nadaljnemu razvoju slovenskega jadralnega modelarstva.

Naši dirkači in Tomosovi motorji vabljeni v tujino**Tomosovi motorji v Celovcu**

Zadnji uspehi Tomosovih vozil in dirkačev so naleteli na velik odmev po Evropi. Rezultat tega je tudi vabilo avstrijske avto-moto zvezde, naj bi nekaj najboljših dirkačev sodelovalo na nedeljskih celovških dirkah, ki sodijo med najpomembnejše tovrstne prireditve v Srednji Evropi. Na celovških dirkah bo nastopila slovenska reprezentanca, v kateri bosta s specialnimi Tomosovimi izvenserijskimi motorji tekmovala Pintar in Oblak.

busom odpotovali v Ljubljano. Spremljal jih je mednarodni sodnik Miloš Stergar, ki se je z vodstvom japonske reprezentance že v Rimu dokončno dogovoril za nastop v Ljubljani.

V bežnem razgovoru z japonskimi gosti smo zvedeli, da so še vedno pod vtisom velikega veselja, ko jim je uspelo na olimpijadi osvojiti najvišjo lovoriko. O svojih prvih vtisih iz Jugoslavije so se zelo pohvalno izrazili. Po nastopu v Ljubljani bodo Japoneci nastopili v Zürichu. Tam bo namreč uradni dvoboj med japonsko in švicarsko državno reprezentanco.

TOČKA ZA KOPRČANKE

V prvem kolu ženskega republikega prvenstva v malem rokometu so Koprčanke osvojile točko s Storžičem (Golnik). Tekma se je končala neodločeno 5:5. Osvojena točka na tujem igrišču je vsekakor uspeh za Koprčanke.

ŠAH

Lulčev - svetovni prvak gluhih

V četrtek se je zaključilo v Portorožu svetovno prvenstvo gluhih v šahu. Ceprav ob zaključku redakcije še nismo prejeli izidov zadnjih dveh kol, je že skoraj gotovo, da bo svetovno prven-

stvo osvojil simpatični bolgarski mizar Lulčev. Le-ta ima namreč dve kol pred koncem točko in pol naskoka pred dr. Šwabenskim (ČSSR) in Aubertom (Francija).

Le v primeru, če bi Lulčev obe pariji izgubil, njegova najevnovejša nasprotnika pa obe pariji dobila, bi naslov prvaka prešel v druge roke. To pa so seveda samo teoretične možnosti.

Ce ocenujemo dosedanje igro udeležencev, potem moramo povedati, da je Lulčev igral vsekakor najbolj solidno in da je njegovo prvo mesto plod trezne igre in tehničnega znanja pri izkorisnitvah nasprotnikovih napak.

Najbolj nesrečen na tem turnirju je vsekakor dosedanje srečanja, ki redno poteka v Piranu in Portorožu. Leta je v prvih dveh kolih napravil nekaj hudi napak in ostal brez točk. Nato je po vrsti dobil vse parje, nekatere prav v mojstrskem slogu. Toda za tako kratki turnir kakor je portoroški, sta dva poraza dovolj, da se moraš odpovedati prvemu mestu.

Razpored drugih udeležencev v glavnem ustrezza njihovi moči in izkušnjam.

Stanje po sedmem kolu: Lulčev

5 in pol, dr. Šwabensky in Aubert 4, Walter in Gudac 3 in pol, Zak 3, Pelikan 2 in pol, Poetsch in Lon 2 in Nielsen 0.

Sportno tekmovanje invalidov

Ob zaključku invalidskega tedna je občinski odbor vojaških vojnih invalidov v Ilirske Bistrici priredil v nedeljo tekmovanje med člani organizacij v strelijanju, šahu in balinanju. Popoldne pa so imeli vrtno veselico.

Sportno tekmovanje v Portorožu med gradbeniki Slovenije

17. in 18. septembra bo v Piranu in Portorožu športno tekmovanje gradbenikov Slovenije. Do slednjih je prijavljenih že preko 500 udeležencev, ki se bodo v omenjenih dneh pomerili na športnih igriščih Pirana in Portoroža ter v morju v različnih športnih in lahkoatletskih disciplinah, tekmovanje v kegljanju pa bodo imeli v Izoli. Glavni organizator tekmovanja je gradbeno podjetje »Ingrad« iz Celja, ki ima v Piranu svoj počitniški dom.

Avtoturistično

10. septembra 1960 • ZADNJA STRAN • LETO IX. — St. 38

Prva eksplozija radioaktivnih odpadkov

V pristanišču Baltimore so pred nedavno pripeljali velike in neprodošno zaprite jeklenke z radioaktivnimi odpadki cirkonija. Morali bi jih natovoriti na posebno ladjo in odpeljati na visoko morje, kjer bi jih potopili. Toda nešreča je hotela, da se je zgodilo drugace. Iz neznanih vzrokov so začeli odpadki goreti in jeklenke so eksplodirale. Ceravno so storili takoj vse varnostne ukrepe, je vendar pri tem izgubil življenje en čuvaj, dva pa sta bila težko ranjena.

Eksplozija je dvignila v zrak oblak prahu in radioaktivnega dima. Nevarnost so še pravčasno preprečili gasilci. To je bil prvi primer, da so eksplodirali radioaktivni atomske odpadki. Znanstveniki in strokovnjaki vneto delajo na tem, da bi odkrili vzroke, ki so privedli do eksplozije, da bi lahko tako v bodoče že vnaprej preprečili podobne nesreče.

DVOJČKA

Odlična poljska boksarja Janus in Emil Olek sta dvojčka. Tako sta podobno drug drugemu, da so večkrat v zadrgi celo njuni starši. Vendar pa ju je na ringu lahko prepoznati: Janus je levica, Emil pa desnica!

POSEBEN ZEMLJEVID MESECA

V Sovjetski zvezni so začeli izdelovati prvo kartu temperaturnih con na Luni. Na kartu bodo vnašali podatke, ki jih bodo dobili s pomočjo ogromnega radio-teleskopa, ki ima premer 22 metrov. Ta radio-teleskop lahko registrira že najmanjšo razliko radijskih valov, ki prihajajo z raznih mest Mesečevega površja. Sovjetski učenjaki trdijo, da je takšna karta nadvse potrebna v zvezi s pripravami, da človek obiše to najbliže nebesno telo.

NOVA KOLESNA

Bolj ko se bliža kaki stvari zadnja ura, bolj je trdoživa. Tako je tudi z našimi bicikli. V Harkovu so napravili te dni prototip kolesa, ki ga je moč voziti, pa če obračamo pedale nazaj ali naprej. Kolo bo šlo venomer naprej. Konstruktorji utemeljujejo to novost s tem, da se misice na nogah hitreje utrdijo, če obračamo pedale le v eno smer. V kolo so vgradili reverzibilni prenos, ki omogoča takšno vožnjo.

TEŽKA PRIČA

Kot pričo so poklicali na sodišče v Stuttgartu Ano Grossel. Vendar je bila priča tako »prisibna«, da ni mogla priti v sodno dvorano, ki je v drugem nadstropju. Sodniki so šli zato v prizemje in tu zasilišči koruplentno pričo...

NI DOHODKOV

Nedolgo tega je neki pastor manjše verske ločine prosil svojega verskega poglavarja za premestitev. Svojo prošnjo je utemeljil takole:

1. verniki me ne ljubijo (ne hodijo v cerkev in ne darujejo),
2. ne ljubijo se med seboj (ni porok),
3. bog jih ne ljubi (ni pogrebov).

Torej moram drugam, če hočem živeti.

V bližini Velikega jezera v ZDA so te dni ujeli silno redko žival — želvo-krokodila, nekakšno predpotopno žival. Na sliki jo je videti, ko jo je prejel v varstvo direktor zoologskega vrta v Tulsi Hugh Davis. Žival je po ugotovitvi strokovnjakov starca okrog 60 let, tehta pa 80 kg. Je, kot rečeno, zelo redka in skoraj že popolnoma izumrla.

DOBRO JIH POZNA

512 državljanov Zahodne Nemčije je dobilo nekega juntra po pošti »zaupen dopis« bonnske vlade o tem, da bodo dobili odlikovanje. Na priloženem čeku je bilo treba vpisati le troštevilčno vsto. In res, denar je jih prihajati. Nezaupljiv je bil le neki drogorist iz Grötzingena, ki je zadevo prijavil policiji. Detektivi so ugotovili, da je denar prejemal neki Hermann Kepfer. Na sodni obravnavi je dejal: »Dobro vem, da Nemci radi sežejo v svoj mošnjiček, samo da lahko nosijo na svojih prisih ali okoli vrata kakšno odlikovanje.«

Eden izmed številnih spominov na minulo vojno. Ti so še ostali zlasti pri nas na Primorskem, kjer so jih precej postavili Nemci v obrambo pred morebitno zavezniško invazijo, načrti pa italijanski fašistični okupatorji, ki so se bali udarne partizanske peste in se kot miši skrivali po bunkerjih. Mnogokrat so jih tudi od tam pregnali hrabri slovenski bombaši. Vse te silovite utrdbe niso mogle ohraniti tujega gospodstva na naših tleh in takšni demolirani železobetonki kurniki — gornji je bil posnet v okolici Hruševja na Postojnskem, kjer je še veliko podobnih — so ostali edini spomin na hude dni okupacije in slavnega boja našega ljudstva za svobodo

PADALO S PROPELERJEM

Izkušeni ameriški padalec je patentiral svoj izum — padalo z rotorjem, ki se lahko spušča kakor helikopter. Padalo je napravljeno iz istega materiala in ima podobne dimenzije kakor staro, razlika je le v tem, da ima na vrhu pritrjena dva vodoravna propelerja, ki ju poganja majhen motorček. Prednosti novega padala so v tem, da se lahko z njim padalec točno spušča na cilj in se lahko izogne raznim zaprekom na zemlji, ki so bile za marsikaterega padalca že usodne.

Kanadska filmska zvezda Anne Helm se je le s težavo preričala skozi ateljeje in igrala skromne epizodne vloge po raznih filmih. Nenadoma pa je dvajsetletno dekle postal zelo slavna — pa ne zaradi svoje zmage na platnu, marveč zato, ker ji je neki oddaljen stric zapustil okrog pol milijarde. Stric Walter Helm iz Port Hopeja (Pristanišče Upanja) je s svojo smrtnjo in poslednjo voljo urenil delčine najdržnejše sanje — postal bo sama filmski producent in si bo po mili volji izbrala vloge v svojih filmih.

AMERIŠKI HUMOR

Bill in Rudy sta v muzeju videli egiptovsko mumijo, na kateri je bil pritrjen listek: »2533 B. C.«

»Kaj pa ta napis pomeni?« je vprašal Bill Rudyja.

»Najbrž je to številka avtomobila, ki je mumijo povožil,« je odgovoril Rudy.

RADIO PILULE

Po načrtih britanskega Medicinskega sveta za znanstvena raziskovanja so pred nedavnim napravili prve »brezžične pilule.« Z njimi bodo razširili ginekološko znanstveno proučevanje in izpopolnili zdravljenje.

Pilula je pravzaprav majhen tranzistorski radijski oddajnik, ki ima lastno baterijo in je neprodno zaprt. Pilula je sila majhna in je cilindrične oblike. Radijske valove, ki jih takšna pilula oddaja, sprejemata antena in radijski sprejemnik v bližini, ki jih zatem prenese na poseben grafikon. Pilula lahko delujejo nepreklenjeno 24 ur in prenasejo sporočila, ki jih kažejo utripni materinega srca in bodočega otroka. Te pilule so z uspehom preizkusili med porodom treh žena v londonski porodnišnici.

Potapljač Rolin Frick (na sliki) kaže ves zadovoljen staro muško, ki jo je pravkar dvgnil iz morja s srednjeveške fregate, potopljene pred davnim časom ob kalifornijski obali. Muško je vsa prekrita s slojem korala, ki pa je popolnoma zavaroval orožje pred uničenjem. Zdaj jih polagoma dvigajo iz morja, jih očistijo koral in dobijo popolnoma ohranjene predmete iz tiste dobe. Fregata je tako postala prava zakladnica za svojega najdljela, saj so se razni muzeji kar stepli za bogato najdenino.

PRESTREGLI SO 20.000 km »DOLG« ZVOK

V bližini Bermudov je skupina ameriških znanstvenikov registrirala zvok, ki je bil »spuščen« na obali južne Avstralije, to je iz oddaljenosti približno 20 tisoč kilometrov. To dolgo pot je zvok prepotoval v 223 minutah.

SONČNI SVETILNIK

Nedolgo tega so v ZDA zgradili svetilnik, ki srka svojo energijo neposredno od sončnih žarkov. Na vrhu svetilnika je 300 sončnih celic, ki se čez dan napajajo s sončno energijo in jo akumulirajo, kakor hitro pa se zmraci, sproži avtomat električne naprave in svetilnik začne osvetljevati morsko gladino več kot 10 km daleč.

— Hvala lepa, moji ženi pa nikan ne ponujajte, ker ne kadi. V vsem svojem življenju namreč še ni držala toliko zaprtih ust, da bi lahko pričgal cigaretto!

— Nič se ne jezi, očka, saj ne igrava za denar...

VASILIJ DRAMATSKI

V zanki

Gozd se je razredčil in zjutraj se je pojavila pred menoj nepregledna planjava. Daleč na obzorju sem v modrikasti megli ugledal črno progo še bolj neizmernega gozda. Menil sem, da bom do večera tam. Toda ves dan sem mešal prah in zdele se mi je, da se mi gozd neprenehoma odmika. Ponoči sem prišel do prvih dreves. Nedaleč sem zagledal ogenjček, zdele se je, da ni večji od plamena vžigalice. Postal sem in oprezal. Nenadoma me je v nosu poščegetal duh po pečenem mesu. So mar ti partizani? Napravil sem korak in odrevnenel: poslušam, opremam. Šel sem še bliže, do ognja sem imel le še kakih petnajst korakov. Nudila se mi je takšna slika: Ogenj je žarel v globoki jamicni, okoli njega pa sta sedela dva Nemca. Eden od njiju se je nagnil in vzel iz žerjavice konservno škatlo. Drugi je prisledil bliže k njemu in začela sta jesti. Cutil sem duh pečenega mesa in usta so se mi napolnila s slovo. In tisto, za kar sem se zdaj odločil, sem napravil le zaradi laktote. Previdno sem pokleplnil, naslonil brzostrelko na koleno in pomeril. Zaradi varnosti sem spustil več zaporednih rafalov in izpraznil ves okvir. Skočil sem k ognju. Vojaka sta bila mrtva. Odrinil sem ju in pogoljal njune mastne, hudirjevo dobre konserve. Potem sem si pričkal cigareto in se jeli ukyvarjati z njuno imovino.

Okrog polnoči sem vstal, vrgel na rame še dve brzostrelki in šel dalje proti vzhodu. Hodil sem ves dan. Zmrailo se je skoraj neopazno. Nastala je temna in skrivnostna noč. Gozd je tiho pošumeval. Mahoma sem se zdrznil in obstal. Nekje je počila suha veja. Pripravil sem brzostrelko. Zapirač je kovinsko tlesknil. Pr sluškoval sem na vse strani. Samo gozd je šumel. Napravil sem dva ali tri neslišne korake, ko krikne pred menoj močan in hričav glas in ruščini:

— Stoj!

Obstal sem. Srce mi je bilo kot kladivo. Ušesa so mi bila polna glasu in zavedal sem se le tega: »Kr knil je po rusku.«

— Naš sem, — sem rekel tiho. Oči mi je zaslepila močna svetloba. Samohotno sem si jih pokril z laktjo.

— Odvrži orožje! —

Poslušno spustim z ramen brzostrelko. Slišim, da se k meni približujejo ljudje z dveh strani. Spominim se noža, ki mi tiči v goljenici desnega škornja — če bo treba, se jih bom ubranil z njim.

— Pridi sem! — mi veli glas in posveti z ročno svetilko vstran od mene. Ugledam nekoga z naperjeno brzostrelko.

— Pojd za njim! — Pokorno sem šel za tem človekom in slišal, kako so se mi z vseh strani približevali koraki. Tako sem prišel v večji partizanski odred, ki je operiral na področju Grodnenske pušč.

V part zanskem odredu sem izpolnjeval tudi dolžnosti prevajalca. Partizani so zajeli 19 vojakov kazenske ekspedicije. Zasiševali smo jih od jutra do mraka. Zasiševali so vodil sivolasi komandir odreda, ki mu ni nihče rekel drugače kot »Ded«: »Ded je ukazal,« »Ded je rekel,« »Šel je k Dedu.«

Spominjam se zasiševanja nekega fašista, ki je bil kaki dve leti mlajši od mene in je v boju poveljeval desetini. Preden smo ga zajeli, je enega partizana ubil, drugega pa težko ranil. Ko ga je Ded spraševal o podrobnostih načrta kazenske ekspedice, je ujetnik prezirljivo skremžil obraz:

— Kaj hočete s tem? Najsiti so bili načrti za našo kazensko ekspedicijo kakršniki, se niso uresničili.

— Res je, — je zamrmral Ded, — vendar bi me zanimalo vedeti, kdo je vodil vso operacijo?

— Ne, tega ne povem.

— Pravzaprav pa to n' ti ni važno. Tudi brez vas vemo. Major Fogt, Joachim Fogt. Mar ne?

Ujetnik se je zakrohotal:

— Čemu bi izgubljal čas za vprašanja, če pa resnično vse veste?

Ded se je obrnil k meni:

— Povej mu, da ga lahko ustrelimo.

Ujetnik je skomignil:

— V vojni brez tega ne gre. — Za hip je premolknil, potem pa s fanatično gorečimi očmi dejal: — Naj prde karkoli, Führerjev genij bo zmagal!